

ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2561

Social Situation and Outlook

ISSN 1950-1824

ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม 2561

ความเคลื่อนไหวทางสังคมรายไตรมาส

- การจ้างงานลดลงร้อยละ 0.2 โดยภาคนอกเกษตรลดลงร้อยละ 2.8 ขณะที่ภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 6.0 อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 1.2 ค่าจ้างเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3
- หนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น สะท้อนจากยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.1
- การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงร้อยละ 2.3
- ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังลดลงร้อยละ 3.1 และ 2.1
- คดีอาญารวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.6 โดยคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.2
- การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.1 แต่มีผู้เสียชีวิตลดลงร้อยละ 15.9

การดำเนินนโยบาย

สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

รัฐบาลเร่งเดินหน้าแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยปฏิรูปการทำงานเพื่อขจัดปัญหาทั้งระบบ และดำเนินการอย่างจริงจัง มีการจัดทำแผนปฏิบัติการครอบคลุมทุกมิติของการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่บูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงาน ส่งผลให้มีผลงานที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

Social

วิสาหกิจ

Enterprise

เพื่อสังคม

บทความ เรื่อง “วิสาหกิจเพื่อสังคม...ภาคีการพัฒนาที่ยั่งยืน”

วิสาหกิจเพื่อสังคมเป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปเพื่อนำพาไปสู่สังคมไทยที่มีคุณภาพทั้งในมิติความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของสังคม โดยมุ่งสร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถาบันทางสังคมต่างๆ ให้มีบทบาทการพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบและยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันยังมีข้อจำกัดในเรื่องของความยั่งยืนและไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ทางสังคมที่ต้องการได้ ภาครัฐจึงควรเร่งรัดออกกฎหมายเพื่อให้มีศูนย์ประสานงาน กำหนดนโยบายและขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ สนับสนุนสภาพแวดล้อม สร้างเครือข่ายและประชาสัมพันธ์เพื่อให้วิสาหกิจเพื่อสังคมมีบทบาทในการพัฒนาประเทศมากขึ้น

ความเคลื่อนไหวทางสังคมรายไตรมาส

การจ้างงานภาคเกษตรขยายตัวได้ดี แต่นอกภาคเกษตรลดลง อัตราการว่างงานทรงตัว รายได้และผลิตภาพแรงงานขยายตัวได้ดี

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสหนึ่ง ปี 2561

	จำนวน (หน่วย: ล้านคน)						การเปลี่ยนแปลง (%YOY)						
	2560					2561	2560					2561	
	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	Q1	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	Q1	
กำลังแรงงานรวม	38.2	38.3	38.2	37.7	38.1	38.1	-0.3	0.3	-1.3	-0.4	-0.4	-0.2	
1. ผู้มีงานทำ	37.4	37.5	37.6	37.2	37.5	37.4	-0.6	0.4	-1.6	-0.6	-0.6	-0.2	
(การทำงานต่ำกว่าระดับ)*	0.3	0.4	0.3	0.1	0.1	0.3	14.6	-0.5	24.9	7.8	12.4	0.0	
1.1 ภาคเกษตร	11.0	11.6	12.6	11.9	11.8	11.7	-1.4	6.3	-1.2	-2.0	0.3	6.0	
1.2 นอกภาคเกษตร	26.4	25.9	25.1	25.3	25.7	25.7	-0.3	-2.1	-1.8	0.1	-1.0	-2.8	
- อุตสาหกรรมการผลิต	6.3	6.2	6.0	6.0	6.1	6.3	-1.5	-4.2	-4.0	-1.8	-2.9	0.0	
- ก่อสร้าง	2.4	2.3	2.0	2.0	2.2	2.1	-8.7	-11.8	-6.8	-4.3	-8.2	-11.8	
- ค้าส่ง/ค้าปลีก	6.5	6.4	6.2	6.2	6.3	6.3	0.9	1.0	-2.6	0.0	-0.2	-2.8	
- โรงแรม ภัตตาคาร	2.9	2.7	2.7	2.9	2.8	2.8	4.2	-2.7	-1.0	6.8	1.8	-1.3	
- การขนส่ง/เก็บสินค้า	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	2.9	1.3	3.0	4.0	2.8	-3.2	
- การศึกษา	1.2	1.2	1.1	1.2	1.2	1.2	0.5	0.8	1.0	-2.1	0.0	-5.1	
- อื่นๆ	5.9	6.0	5.9	5.8	5.9	5.8	0.2	0.3	1.4	0.1	0.5	-2.3	
2. จำนวนผู้ว่างงาน**	0.5	0.5	0.5	0.4	0.5	0.5	25.3	13.1	24.8	15.1	19.4	2.2	
อัตราการว่างงาน (%)	1.2	1.2	1.2	1.1	1.2	1.2							
3. แรงงานรอฤดูกาล	0.3	0.3	0.1	0.1	0.2	0.3	19.9	-25.7	19.3	5.4	-2.8	0.2	
สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน (%)	0.8	0.7	0.2	0.3	0.5	0.8							
4. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (เอชช)	44.0	46.5	46.8	46.6	46.0	44.7	0.1	0.1	-0.5	-4.8	-1.3	1.4	
5. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (ทุกสถานภาพ)	41.7	43.3	44.0	43.5	43.1	42.0	-0.2	0.5	-0.2	-1.0	-0.2	0.6	
5.1 ผู้ทำงานน้อยกว่า 10 ชม.***	1.0	0.8	0.3	0.7	0.7	0.8	6.6	-13.6	-1.3	38.4	4.4	-21.4	
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	74.8	-20.2	-5.3	3.8	12.4	-25.7	
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	0.9	0.7	0.3	0.6	0.6	0.7	0.6	-12.7	-0.7	43.8	3.4	-20.7	
5.2 ผู้ทำงานน้อยกว่า 35 ชม.***	8.4	6.0	5.3	5.5	6.36	7.8	-1.6	-6.0	-3.6	0.2	-2.7	-7.5	
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	14.6	-0.5	24.9	7.8	10.3	0.0	
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	8.0	5.7	5.0	5.3	6.0	7.4	-2.1	-6.3	-4.7	-0.2	-3.3	-7.8	
5.3 ผู้ทำงาน 40 ชม. ขึ้นไป	25.1	27.3	27.9	27.4	26.9	25.5	0.0	1.8	-1.0	-0.5	0.1	1.8	
5.4 ผู้ทำงาน 50 ชม. ขึ้นไป	7.4	7.9	8.0	7.7	7.7	7.1	-1.0	-0.8	-6.0	-6.2	-3.6	-4.5	
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง	0.4	0.4	0.1	0.2	0.3	0.4	32.5	-24.4	8.9	4.9	1.3	-7.7	
อัตราการว่างงานแฝง (%)	1.2	0.9	0.3	0.5	0.7	1.1							

หมายเหตุ: * ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการทำงานเพิ่ม (นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์)

** ผู้ว่างงาน หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้ทำงานและไม่มีงานประจำแต่ได้หางาน สมัครงานหรือรอการบรรจุงาน และผู้ที่ไม่ได้หางานทำแต่พร้อมจะทำงานในระหว่าง 30 วันก่อนวันสัมภาษณ์

ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์ และต้องการทำงานเพิ่ม และผู้รอฤดูกาล อัตราการว่างงานแฝง = ผู้ว่างงานแฝง/กำลังแรงงาน

*** นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ไตรมาสหนึ่ง ปี 2561 มีกำลังแรงงานทั้งสิ้น 38.1 ล้านคน การจ้างงานมีจำนวน 37.4 ล้านคน ทั้งจำนวนกำลังแรงงานและการจ้างงานหดตัวเล็กน้อยร้อยละ 0.2 โดยนอกภาคเกษตรหดตัวร้อยละ 2.8 เป็นการหดตัวในสาขาก่อสร้าง การค้าปลีก/ค้าส่ง โรงแรมและภัตตาคาร และสาขาขนส่ง/เก็บสินค้า ร้อยละ 11.8 2.8 1.3 และ 3.2 ตามลำดับ ส่วนสาขาการผลิตมีการจ้างงานที่ทรงตัวเท่ากับไตรมาสหนึ่ง ปี 2560 แม้ภาพรวมเศรษฐกิจของไทยและต่างประเทศจะมีแนวโน้มขยายตัวดี แต่ไม่สะท้อนในภาพรวมของการจ้างงาน โดยเฉพาะในภาคก่อสร้าง และบริการที่การจ้างงานยังคงหดตัวต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลจากการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วยในการประกอบธุรกิจ ส่วนการ

จ้างงานภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 6.0 จากไตรมาสหนึ่ง ปี 2560 จากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยและปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการทำการเกษตร

อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 1.2 เท่ากับไตรมาสหนึ่ง ปี 2560 คิดเป็นผู้ว่างงานมีจำนวน 4.7 แสนคน โดยการว่างงานของผู้ที่เคยทำงานมาก่อนมีจำนวนลดลงแต่ผู้ที่ไม่เคยทำงานมาก่อนมีการว่างงานเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับอัตราการว่างงานของผู้ที่มีอายุไม่เกิน 24 ปีที่มีอัตราการว่างงานสูงมาก สำหรับผู้ว่างงานแฝงมีจำนวน 0.4 แสนคน ลดลงร้อยละ 7.7 จากไตรมาสหนึ่ง ปี 2560

ชั่วโมงการทำงานของแรงงานโดยรวมในไตรมาสหนึ่ง ปี 2561 เฉลี่ยเท่ากับ 42 ชั่วโมง/สัปดาห์ โดยภาคเอกชนมีชั่วโมงการทำงาน

เท่ากับ 44.7 ชั่วโมง/สัปดาห์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 และ 0.6 ส่วนผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมง/สัปดาห์ มีจำนวนลดลงร้อยละ 7.5 และผู้ที่ทำงาน 40 ชั่วโมงขึ้นไปมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8

รายได้แรงงานที่ไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทนอื่นในภาพรวมเพิ่มขึ้นจากไตรมาสหนึ่ง ปี 2560 ร้อยละ 2.3 โดยภาคเอกชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.5 ผลผลิตภาพแรงงานขยายตัวได้ดีร้อยละ 5.1 เป็นการขยายตัวจากภาคเกษตรร้อยละ 0.7 และนอกภาคเกษตรขยายตัวถึงร้อยละ 7.7

ประเด็นด้านแรงงานที่ควรติดตามต่อไป

1. **รายได้แรงงานภาคเกษตรมีแนวโน้มผันผวน** จากปัญหาราคาสินค้าเกษตรที่มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจากเฉลี่ยร้อยละ 2.2 12.9 และ 6.0 ในไตรมาสสองถึงไตรมาสสี่ ปี 2560 เป็นร้อยละ 12.3 ในไตรมาสหนึ่ง ปี 2561 ทั้งจากราคาสินค้าเกษตรโลกที่ลดลงโดยเฉพาะยางพาราและปาล์มน้ำมัน ประกอบกับผลผลิตสินค้าเกษตรมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากสภาพอากาศและปริมาณน้ำที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต ทำให้ราคาสินค้าลดลง ซึ่งจะมีผลต่อรายได้ของเกษตรกรและแรงงานในภาคเกษตร ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรและแก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ได้แก่ ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรปลูกข้าว โดยการให้สินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่ม การให้สินเชื่อเพื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปีและช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยว การชดเชยดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการค้าข้าวในการเก็บสต็อก สำหรับมาตรการแก้ไขปัญหาราคายางพาราตกต่ำ ได้แก่ การให้สินเชื่อผู้ประกอบการเพื่อซื้อขายยางแห้งไปใช้ในการแปรรูปโดยรัฐบาลจะชดเชยดอกเบี้ยให้ร้อยละ 3 ส่งเสริมการใช้ยางของหน่วยงานราชการ และงดการกรีดยางในพื้นที่สวนราชการทั้งหมด 3 เดือนแรก (มกราคม-มีนาคม 2561) ซึ่งมีพื้นที่ปลูกยางพาราประมาณ 1.2 แสนไร่ นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ให้กับเกษตรกรเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการเพาะปลูก รวมถึงการใช้การตลาดนำการผลิตในรูปแบบการรวมกลุ่มแปลงใหญ่ พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการ โรงงานแปรรูป และสนับสนุนการทำการเกษตรผสมผสาน เป็นต้น

2. ข้อเรียกร้องแรงงานเนื่องจากวันแรงงานปี 2561

คณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทยร่วมกับสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ได้ยื่นข้อเรียกร้องต่อนายกรัฐมนตรี 10 ข้อ ซึ่งเกี่ยวกับการแก้ไข พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในเรื่อง

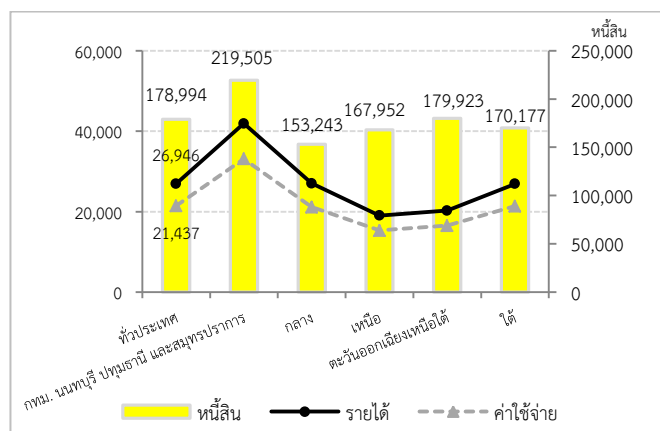
สิทธิประโยชน์ในการเกษียณที่อายุ 55 ปีให้ได้เทียบเท่าการเกษียณที่อายุ 60 ปี และเรียกร้องให้มีการแก้ไขมาตรา 11/1 เป็นภาคบังคับและมีบทลงโทษทางอาญา การเรียกร้องกฎหมายคุ้มครองส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพแรงงานนอกระบบ เรียกร้องให้ภาครัฐกำหนดให้กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นภาคบังคับที่นายจ้างต้องจัดให้มีขึ้น ข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิผู้ประกันตนมาตรา 33 พ้นสภาพให้สามารถสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 39 ได้ และข้อเรียกร้องให้รัฐบาลรับรองอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 87 และ 98 โดยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในทุกข้อเรียกร้องซึ่งหลายข้อเรียกร้องอยู่ระหว่างการศึกษานโยบายความเป็นไปได้และการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย อาทิ การรับรองอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 87 และ 98 การปรับปรุงกฎหมายเพื่อการคุ้มครองส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ การกำหนดให้กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นภาคบังคับ ให้จัดตั้งในทุกสถานประกอบการกิจการเพื่อจะก่อให้เกิดสิทธิประโยชน์แก่แรงงานเพิ่มมากขึ้นและตรงตามความต้องการของแรงงานที่แท้จริง

3. **การบังคับใช้ค่าจ้างขั้นต่ำและมาตรการบรรเทาผลกระทบ** จากการปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำทั่วประเทศ 308-330 บาท/วัน ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2561 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการตรวจสอบและติดตามให้สถานประกอบการปฏิบัติตามกฎต้องตามการประกาศขึ้นค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ รวมถึงการเฝ้าระวังผลกระทบจากการเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำต่อภาคธุรกิจ ทั้งนี้ ในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2561 หลังการบังคับใช้ค่าจ้างขั้นต่ำที่ปรับเพิ่มขึ้นนั้น จากการตรวจแรงงานและการปฏิบัติไม่ถูกต้องเรื่องอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของสถานประกอบการทั่วประเทศพบว่าสถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องจำนวน 188 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.4 ของสถานประกอบการที่ตรวจ โดยมีลูกจ้างที่ได้รับการปฏิบัติไม่ถูกต้องจำนวน 1,327 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ของลูกจ้างกิจการที่ตรวจ โดยนายจ้างที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องจะมีความผิดตาม พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ตามมาตรา 90 คือ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จากครัวเรือนทั่วประเทศประมาณ 21 ล้านครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 26,946 บาท/ครัวเรือน และมีรายจ่ายเฉลี่ยเดือนละ 21,437 บาท/ครัวเรือน รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการยังชีพ 5,509 บาท/เดือน ครัวเรือนที่มีหนี้มีจำนวนประมาณ 10.8 ล้านครัวเรือน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 178,994 บาท/ครัวเรือน เพิ่มขึ้นจาก 156,770 บาท/ครัวเรือน ในปี 2558 ครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 90 มีหนี้ในระบบอย่างเดียว ร้อยละ 5.8 มีหนี้นอกระบบอย่างเดียว และร้อยละ 4.2 มีหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบ โดยจำนวนหนี้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 174,714 บาท/ครัวเรือน และจำนวนหนี้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 4,280 บาท/ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภค และการซื้อบ้าน/ที่ดิน

แผนภาพ 1 เปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาหนี้สินครัวเรือนผ่านสถาบันทางการเงิน ไตรมาสที่ 1 ปี 2560 หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่าเท่ากับ 11,979,892 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 4.3 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 77.54 ต่อ GDP

แนวโน้มหนี้สินครัวเรือนยังขยายตัวต่อเนื่อง ชี้ให้เห็นได้จากไตรมาสหนึ่ง ปี 2561 ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.1 ในไตรมาสที่ 1 ปี 2560 เป็นร้อยละ 7.1 ในไตรมาสนี้ โดยสินเชื่อเพื่อซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์ยังคงขยายตัวต่อเนื่องเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.6

ตาราง 2 หนี้สินครัวเรือน (สินเชื่อจากสถาบันการเงิน)

ณ สิ้นระยะเวลา	2559	2560			
		Q1	Q2	Q3	Q4
หนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	11.49	11.50	11.61	11.76	11.98
%YOY	3.5	3.2	3.2	3.6	4.3
- สถาบันรับฝากเงิน	4.2	3.7	3.6	3.8	4.2
- สถาบันการเงินอื่น	-1.2	-0.1	0.5	2.5	5.1
สัดส่วนต่อ GDP	79.03	77.87	77.51	77.34	77.54

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 3 การเปลี่ยนแปลงการให้สินเชื่อคงค้างอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์

ณ สิ้นระยะเวลา (%)	สัดส่วน (%)	2560					2561
		Q1/61	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
สินเชื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคล	100.0	4.5	4.4	5.6	6.1	7.1	7.1
- ที่อยู่อาศัย	50.7	6.1	5.0	5.7	5.5	5.8	5.8
- ซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์	23.6	2.4	4.5	7.0	8.4	10.6	10.6
- การศึกษา	0.0	35.3	33.0	24.5	13.5	4.2	4.2
- เดินทางไปต่างประเทศ	0.0	-3.3	-1.9	-1.8	17.6	29.3	29.3
- บริโภคอื่น ๆ	25.7	3.2	3.1	4.2	5.2	6.5	6.5

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ความสามารถในการชำระหนี้ เมื่อพิจารณาสัดส่วนหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวม พบว่า เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.68 ในไตรมาสที่ 1 ปี 2560 เป็นร้อยละ 2.78 ในไตรมาสนี้ โดยเพิ่มขึ้นในสินเชื่อเกือบทุกประเภท ยกเว้นสินเชื่อรถยนต์

ตาราง 4 หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ณ สิ้นระยะเวลา	2560				2561
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (ล้านบาท)	109,902	104,989	110,177	110,375	115,910
% YOY	14.2	6.9	5.9	4.8	5.5
สัดส่วนต่อ NPLs รวม	27.17	25.22	25.74	25.73	26.14
สัดส่วนต่อสินเชื่อรวม	2.82	2.66	2.74	2.68	2.78

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

การผิมนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไปของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับมีมูลค่า 9,446 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 4.0 และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.7 ของยอดสินเชื่อคงค้างสำหรับการผิมนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไปของสินเชื่อบัตรเครดิตมีมูลค่า 8,099 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 17.9 และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.3 ของยอดสินเชื่อคงค้าง

ตาราง 5 สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและสินเชื่อบัตรเครดิต

ณ สิ้นระยะเวลา	2560				2561
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ					
(1) ยอดสินเชื่อคงค้าง (ล้านบาท)	331,489	335,966	347,612	354,243	354,004
%YOY	3.0	2.7	4.4	4.8	6.8
(2) สินเชื่อผิมนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไป	9,844	8,911	8,964	8,873	9,446
%YOY	-12.8	-15.5	-21.1	-16.3	-4.0
(2) / (1) (ร้อยละ)	3.0	2.7	2.6	2.5	2.7
สินเชื่อบัตรเครดิต					
(1) ยอดสินเชื่อคงค้าง (ล้านบาท)	333,249	336,386	342,710	394,123	358,291
%YOY	7.9	6.6	8.2	10.0	7.5
(2) ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป	9,859	8,339	7,217	7,558	8,099
%YOY	-10.1	-15.6	-39.1	-27.2	-17.9
(2) / (1) (ร้อยละ)	3.0	2.5	2.1	1.9	2.3

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนผ่านโครงการคลินิกแก้หนี้ ซึ่งจัดตั้งโดยธนาคารแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย และสมาคมธนาคารนานาชาติ โดยมีบริษัทบริหารสินทรัพย์สุขุมวิท จำกัด เป็นหน่วยงานกลางในการช่วยให้ลูกหนี้สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินกับธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายให้ได้ข้อยุติในคราวเดียว ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2560 พบว่า ในช่วง 10 เดือนที่ผ่านมา มีผู้ผ่านการพิจารณา

ความสามารถในการชำระหนี้ และทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั้งสิ้น 594 ราย ภาระหนี้รวม 129.65 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม พบว่า ยังมีลูกหนี้บางส่วนที่ติดขัดเรื่องคุณสมบัติทำให้เสียโอกาสเข้าร่วมโครงการ จึงได้ปรับหลักเกณฑ์เงื่อนไขให้มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างมากขึ้น ทั้งนี้ นอกจากการช่วยแก้ปัญหาหนี้แล้ว ยังมีการจัดอบรมความรู้ทางการเงิน และการบริหารจัดการหนี้ให้กับผู้เข้าร่วมโครงการทุกราย และมีการบรรยายให้แก่พนักงานขององค์กรต่างๆ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพทางการเงินที่ดีให้แก่คนในสังคม ลดความพุ่มเพี้ยงเพื่อช่วยลดปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนทั้งทางตรงและทางอ้อม

การเร่งแก้ไขปัญหานี้สินนอกระบบโดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกร แม้ว่าที่ผ่านมาจะมีคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบอยู่แล้ว แต่ยังไม่เพียงพอในการแก้ไขอย่างทั่วถึง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึงร่วมลงพื้นที่ในการสำรวจและแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบโดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรร่วมกับคณะกรรมการกำกับการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนพื้นที่ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเดินหน้าอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตาราง 6 การปรับหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการคลินิกแก้หนี้

เกณฑ์เดิม	เกณฑ์ใหม่
บุคคลธรรมดา มีเงินเดือนประจำ	บุคคลธรรมดา ที่มีรายได้
อายุไม่เกิน 65 ปี	✓
มีหนี้บัตรเครดิต บัตรกดเงินสด หรือสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน ค้างเกินกว่า 3 เดือน กับธนาคารตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป ก่อนวันที่ 1 พ.ค. 2560	มีหนี้บัตรเครดิต บัตรกดเงินสด หรือสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน ค้างเกินกว่า 3 เดือน กับธนาคารตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป ก่อนวันที่ 1 เม.ย. 2561
ไม่ถูกฟ้องดำเนินคดี	ไม่ถูกดำเนินคดี หรือถูกดำเนินคดีแล้วแต่ยังไม่มีคำพิพากษา
ยอดหนี้เงินต้นค้างชำระรวมไม่เกิน 2 ล้านบาท	✓

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลง แต่ต้องเฝ้าระวังโรคที่แพร่ระบาดในช่วงฤดูร้อน

ไตรมาสหนึ่ง ปี 2561 มีผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 110,647 ราย ลดลงเกือบทุกโรคจากไตรมาสเดียวกันของปี 2560 ร้อยละ 2.3 โดยผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก ลดลงร้อยละ 44.7 และโรคไข้เลือดออกลดลงร้อยละ 37.6 เนื่องจากการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง โดยมีการรณรงค์ในศูนย์ดูแลเด็กเล็ก และเด็กนักเรียนในสถานศึกษาทำให้สามารถลดการแพร่ระบาดลงได้ อย่างไรก็ตาม โรคไข้หวัดใหญ่มีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ 82.4 เนื่องจากสภาพอากาศที่แปรปรวนร้อนสลับฝนตก ทำให้มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กนักเรียน ผู้ปกครองและครูควรสังเกตอาการเด็ก หากมีไข้ให้หยุดเรียน และพักรักษาจนกว่าจะหายเป็นปกติ

ตาราง 7 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง

โรคเฝ้าระวัง	2560				2561	%YOY
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q1/61
ปอดอักเสบ	65,600	53,992	79,748	68,401	57,835	-11.8
ไข้เลือดออก	8,020	12,936	20,995	11,238	4,998	-37.6
มือ เท้า ปาก	15,746	18,248	28,213	7,982	8,694	-44.7
ไข้หวัดใหญ่	20,192	18,930	108,122	50,567	36,849	82.4
บิด	1,416	1,501	1,146	784	1,132	-20.1
หัด	1,398	711	591	485	547	-60.8
อีหุ	575	601	1,166	1,132	402	-30.1
ใช้สมองอักเสบ	251	210	211	143	182	-27.4
อหิวาตกโรค	2	2	2	2	0	-
ใช้กาฬหลังแอ่น	5	9	8	6	1	-
พิษสุนัขบ้า	1	4	2	4	7	-
รวม	113,206	107,144	240,204	140,744	110,647	-2.3
อัตราต่อประชากรแสนคน	171.8	162.7	364.8	213.7	168.1	

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2561 เป็นข้อมูล ณ วันที่ 22 พฤษภาคม 2561

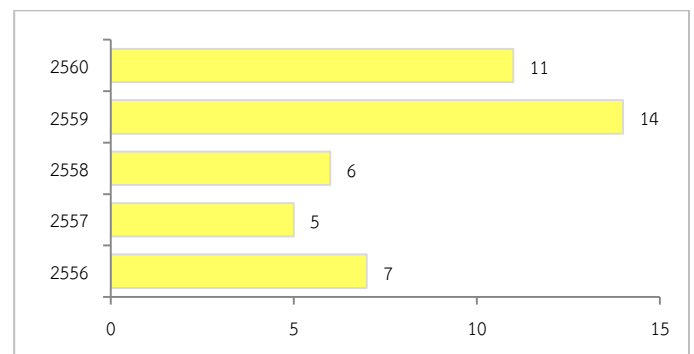
ที่มา: สำนักโรคระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

ประเด็นที่ต้องเฝ้าระวังคือโรคที่แพร่ระบาดในช่วงต้นปี และช่วงฤดูร้อน ดังนี้

1. **โรคพิษสุนัขบ้า** เป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคนที่เป็นปัญหาสาธารณสุขสำคัญในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ผู้ที่ติดเชื้อหากแสดงอาการแล้วเสียชีวิตทุกราย แต่โรคนี้สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีน ซึ่งในปี 2561 จากข้อมูลของสำนักโรคระบาดวิทยา

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-22 พฤษภาคม 2561 พบผู้ป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าแล้ว 9 ราย เมื่อเปรียบเทียบกับในปี 2559 พบผู้ป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคนี้ จำนวน 14 ราย ซึ่งสูงสุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และ 11 รายในปี 2560 ผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่ไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าภายหลังสัมผัสโรคจากการขาดความตระหนักถึงความรุนแรงของโรคเมื่อถูกสัตว์กัด ข่วน เลีย แล้วไม่ได้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรค ทำให้เสี่ยงที่จะได้รับเชื้อและเสียชีวิตลงได้ ในปี 2560 มีผู้สัมผัสโรคและเข้ารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน 181,849 ราย สำหรับในปี 2561 ตั้งแต่เดือนมกราคม-14 พฤษภาคม มีผู้สัมผัสโรคและเข้ารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแล้วจำนวน 89,683 ราย

แผนภาพ 2 จำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า ปี 2556-2560

ที่มา: สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 8 จำนวนผู้มารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ปี	จำนวน (ราย)
2554	179,125
2555	167,663
2556	157,109
2557	166,422
2558	166,015
2559	181,738
2560	181,849

หมายเหตุ: ข้อมูลจากระบบรายงานผู้สัมผัสโรคและรับวัคซีนฯ (ร.36)

ที่มา: สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

โรคพิษสุนัขบ้า หรือโรคกลัวน้ำ

เป็นโรคติดต่อร้ายแรง จากสัตว์สู่คน

- เกิดจากเชื้อไวรัสเรบีส (rabies)
- พบได้ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิด พบมากที่สุดในสุนัข
- จากการถูกกัด ข่วน สัมผัสน้ำลายหรือสารคัดหลั่งจากสัตว์

ทำอย่างไรเมื่อถูกกัด

- ล้างแผลด้วยน้ำ ให้ลึกถึงก้นแผล และฟอกด้วยสบู่หลายๆ ครั้ง
- เช็ดแผลด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ
- รีบไปโรงพยาบาลเพื่อให้แพทย์ประเมินการให้วัคซีนและอิมมูโนโกลบูลิน
- อาจให้วัคซีนป้องกันบาดทะยัก และให้ยาปฏิชีวนะ
- กักขังสัตว์ที่กัด สังเกตอาการอย่างน้อย 10 วัน หากไม่มีอาการผิดปกติแสดงว่าไม่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า

อาการของผู้ป่วย โรคพิษสุนัขบ้า

- เบื่ออาหาร
- มีไข้ เจ็บคอ
- อ่อนเพลีย
- คันที่แผล
- กลัวแสง กลัวน้ำ
- ปวดท้องน้อย
- กล้ามเนื้อขากระตุก
- แขนงหน้าอก
- ชักเกร็ง
- อัมพาต หมดสติ
- เสียชีวิตในที่สุด

ปัจจุบันไม่สามารถรักษาโรคนี้ให้หายขาดได้

ทำได้เพียงการรักษาแบบประคับประคอง มีโอกาสเสียชีวิตเกือบทุกราย

ที่มา: คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน และสร้างความตระหนักให้รู้ถึงอันตรายของโรค รู้วิธีป้องกันตนเองและครอบครัวรวมถึงคนในชุมชน โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการทำความสะอาดแผลเมื่อถูกสัตว์กัด ข่วน เลีย และการได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าภายหลังจากสัมผัสโรค นอกจากนี้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องติดตามสถานการณ์โรคอย่างใกล้ชิดและเร่งค้นหา ติดตามผู้ที่มีประวัติสัมผัสโรคทุกรายให้มารับวัคซีนให้ครอบคลุม 100% รวมทั้งกำชับ อสม. ให้เคาะประตูบ้าน เพื่อเพิ่มการค้นหา และติดตามผู้ถูกกัดหรือสัมผัสโรคมารับวัคซีนให้ครบทุกราย สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ให้ช่วยกันสอดส่องสัตว์แปลกหน้าที่มีอาการดุร้ายและแจ้งเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์โดยเร่งด่วน ตลอดจนต้องเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้าระบอบข้ามแดนอีกด้วย ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดเป้าหมายให้ทั่วโลกกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปภายในปี 2573 และจากการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ทำให้จำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถลดให้เหลือศูนย์ได้ และด้วยพระปณิธานของศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี

ทรงห่วงใยในการดูแลทุกข์สุขของพสกนิกรชาวไทย ทรงมีพระประสงค์จะให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไปจากประเทศไทย จึงได้มีการดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้าขึ้นในปี 2560 โดยมีเป้าหมายที่จะกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปจากประเทศไทยภายในปี 2563

โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

ด้วยพระเมตตาของศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ที่ทรงห่วงใยสุขภาพของปวงชน รวมไปถึงโรคพิษสุนัขบ้าซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของชาติ นับตั้งแต่ทอดพระเนตรการดำเนินงานของศูนย์ดูแลสุนัขจรจัดของกองทัพเรือ อ. สัตหีบ จ. ชลบุรี เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2559 ก็ทรงมีพระประสงค์ให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไปจากประเทศไทย ก่อให้เกิดโครงการ “สัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า” โดยพระองค์ทรงรับเป็นประธาน ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าวเพื่อสุขภาพของคนไทยและสรรพชีวิตต่างๆ

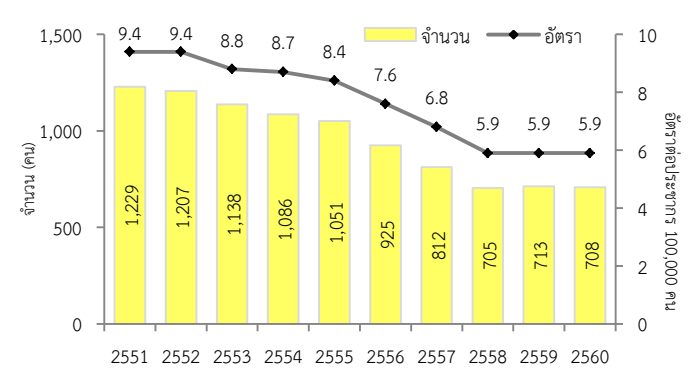
โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2560 มีระยะเวลาดำเนินโครงการถึงปี 2563 โดยมุ่งมันตั้งเป้าให้ประเทศไทยปลอดโรคพิษสุนัขบ้าภายในปี 2563 ปัจจุบันมีจังหวัดนำร่อง 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา อุตรดิตถ์ นครศรีธรรมราช อุทัยธานี และเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไปจากประเทศไทย สำหรับการดำเนินโครงการแบ่งออกเป็น 8 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (1) การเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ (2) การจัดการระบบศูนย์พักพิงสัตว์ (3) การเฝ้าระวังป้องกันควบคุม และดูแลรักษาโรคพิษสุนัขบ้าในคน (4) การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น (5) การประชาสัมพันธ์ (6) การบูรณาการและการบริหารจัดการข้อมูลโรคพิษสุนัขบ้า (7) การติดตามและประเมินผล และ (8) การพัฒนานวัตกรรม และถ่ายทอดเทคโนโลยี

จากโครงการตามพระปณิธานฯ ทำให้เกิดการบูรณาการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่าย เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย สำนักนายกรัฐมนตรี และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งการเฝ้าระวังป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ มีกรมปศุสัตว์ เป็นหน่วยงานหลัก การป้องกันและควบคุมโรคในคน มีกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานหลัก กรมประชาสัมพันธ์ดำเนินการให้ความรู้ข้อมูลกับประชาชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีบทบาทในการดำเนินงานป้องกันโรคในสุนัข เช่น การฉีดวัคซีน การจัดการที่พักพิงของสุนัขจรจัด การบูรณาการข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมทั้งการติดตามผลและการพัฒนาเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับโรคพิษสุนัขบ้า ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถป้องกันและมีการจัดการที่ดีขึ้น โดยเน้นประชาชนเป็นผู้รับประโยชน์ที่สำคัญ

ที่มา: สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

2. สถานการณ์เด็กจมน้ำในช่วงปิดเทอม การจมน้ำเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปีเสียชีวิตสูงเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551-2560) พบว่ามีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำ 9,574 คน เฉลี่ยปีละ 957 คน หรือวันละเกือบ 3 คน และสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลความเสี่ยงของการเสียชีวิตจากการจมน้ำพบกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ถือเป็นกลุ่มที่จมน้ำเสียชีวิตสูงเฉลี่ยปีละ 339 คน ซึ่งส่วนใหญ่เสียชีวิตจากการจมน้ำภายในบ้านและละแวกบ้านของตนเอง นอกจากนี้ ช่วงปิดเทอม 3 เดือน (มีนาคม-พฤษภาคม) เป็นช่วงที่มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตสูงสุดเฉลี่ยปีละ 334 คน และในบางปีมีจำนวนสูงเกือบ 456 คน โดยเฉพาะในเดือนเมษายนช่วงเทศกาลสงกรานต์ 3 วัน (13-15 เมษายน) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551-2560) พบเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จมน้ำเสียชีวิต 173 คน เฉลี่ยวันละ 6 ราย ซึ่งมากกว่าช่วงวันปกติถึง 2 เท่า สำหรับในปี 2561 จากข้อมูลของกรมควบคุมโรค ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-15 พฤษภาคม 2561 พบเด็กจมน้ำเสียชีวิต 146 คน โดยเฉพาะช่วงปิดเทอมตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม-15 พฤษภาคม 2561 มีเด็กจมน้ำเสียชีวิต 113 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กอายุ 10-14 ปีมากที่สุด

แผนภาพ 3 จำนวนและอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

ที่มา: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 9 จำนวนการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในช่วงปิดภาคการศึกษา 3 เดือน (มี.ค-พ.ค.) ปี 2551-2560

ปี	จำนวนรวม	เดือน		
		มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม
2551	304	82	124	98
2552	442	134	175	133
2553	344	106	143	95
2554	447	131	169	147
2555	448	138	168	142
2556	400	127	149	124
2557	402	129	148	125
2558	250	73	98	79
2559	197	56	93	48
2560	254	84	87	83

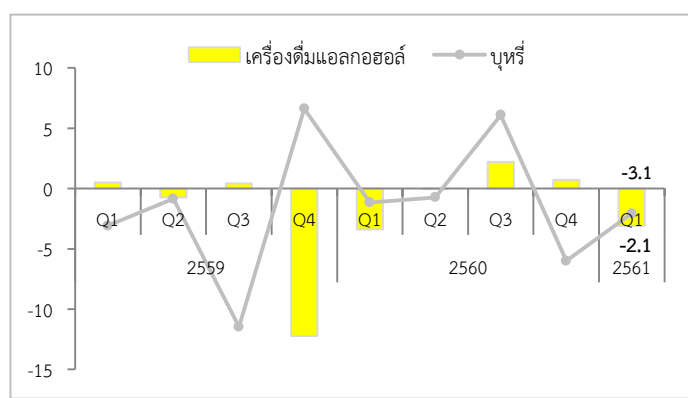
ที่มา: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

การป้องกันและช่วยเหลือเด็กจมน้ำจึงควรมุ่งเน้นทั้งในบ้านและชุมชน โดยบ้านเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความปลอดภัยทางน้ำ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด อย่าปล่อยให้เด็กขวนขวายไปเล่นน้ำกันเองตามลำพังและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เช่น การสร้างรั้วหรือติดป้ายคำเตือน การจัดให้มีอุปกรณ์ช่วยเหลือไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง ตลอดจนการเฝ้าระวังและการสื่อสารประชาสัมพันธ์ในชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน จิตอาสาและชุมชน ร่วมกันดำเนินการป้องกันการจมน้ำ โดยได้ก่อตั้งทีม “ผู้ก่อการดี” ตั้งแต่ปี 2558-ปัจจุบัน (2561) ซึ่งทั่วประเทศมีทีมผู้ก่อการดีกว่า 2,000 ทีม ใน 74 จังหวัด ได้มีการจัดสอนว่ายน้ำให้เด็กไปแล้วเกือบ 4 แสนคน และคนในชุมชนหรือเด็กได้ฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR) กว่า 1.7 แสนคน และได้กำหนดเป้าหมายในปี 2561 เพื่อลดอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ให้เหลือ 4.5 คนต่อประชากรแสนคน หรือลดจำนวนการตายให้เหลือน้อยกว่า 500 คน

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยลดลง

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงจาก 37,938 ล้านบาทในไตรมาสหนึ่ง ปี 2560 เป็น 36,762 ล้านบาทในไตรมาสนี้ หรือลดลงร้อยละ 3.1 ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่ยลดลงจาก 14,629 ล้านบาทในไตรมาสหนึ่ง ปี 2560 เป็น 14,327 ล้านบาทในไตรมาสนี้ หรือลดลงร้อยละ 2.1 ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่ยและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คิดเป็นร้อยละ 3.9 ของค่าใช้จ่ายครัวเรือน

แผนภาพ 4 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ย (ณ ราคาปี 2002)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

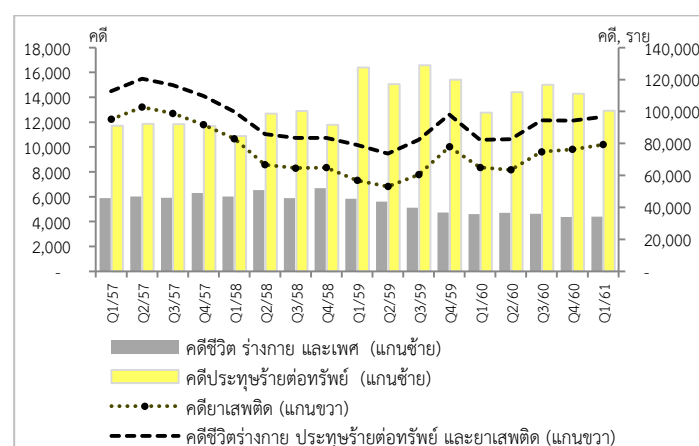
ทั้งนี้ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่จะนำไปสู่การเสพติดชนิดอื่นที่ร้ายแรง รวมถึงเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่เป็นสาเหตุของภาวะโรคและการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร องค์การอนามัยโลกจึงกำหนดให้วันที่ 31 พฤษภาคมของทุกปีเป็นวันงดสูบบุหรี่โลก ซึ่งประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อมุ่งเน้นถึงความเสี่ยงด้านสุขภาพที่เกิดจากการสูบบุหรี่ และสนับสนุนให้มีการกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดการสูบบุหรี่มาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2561 มีคำขวัญว่า “Tobacco Breaks Hearts: บุหรี่ตัวร้าย ทำลายหัวใจ” เนื่องจากการสูบบุหรี่ก่อให้เกิดเส้นเลือดหัวใจตีบ ซึ่งจะทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตเร็วเพราะหัวใจวาย และทำให้เส้นเลือดสมองตีบตัน เป็นอัมพาต

สำหรับในกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงาน “สถานศึกษาปลอดบุหรี่ย” แบบภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2557 โดยมีเป้าหมายขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ครอบคลุมสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ทุกระดับภายในปี 2561 เพื่อลดจำนวนผู้สูบบุหรี่

คดีอาญารวมเพิ่มขึ้น ต้องระดมทุกภาคส่วนร่วมสร้างสังคมปลอดภัย

ไตรมาสหนึ่ง ปี 2561 คดีอาญารวมมีการรับแจ้ง 96,690 คดี เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2560 ร้อยละ 17.6 คดียาเสพติดมีการรับแจ้ง 79,355 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.2 โดยมีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 82.1 ของคดีอาญารวม คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้ง 12,932 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 ขณะที่คดีชีวิตร่างกายและเพศรับแจ้ง 4,403 คดี ลดลงร้อยละ 4.1

แผนภาพ 5 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาสปี 2557-2561

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 23 เมษายน 2561)

แนวนโยบายภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สร้างสังคมที่ปลอดภัยจากการแพร่กระจายของยาเสพติดที่มีความเชื่อมโยงไปสู่อาชญากรรมแฝงในหลายรูปแบบ จึงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการกวาดล้างจับกุมเป้าหมายเครือข่ายยาเสพติดทั่วประเทศควบคู่กับการปราบปรามผู้มีอิทธิพลขยายผลเชื่อมโยงให้ถึงเครือข่ายขบวนการ นายทุนและผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง รวมทั้งชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่เกินกำหนดและที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายที่ส่วนใหญ่พบพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ายาและอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศ โดยดำเนินการเข้มทั้งมาตรการทางกฎหมายและการยึดทรัพย์ พร้อมทั้งวางระบบตรวจสอบ คัดกรองไม่ให้มีการลักลอบกลับเข้ามาอีก

ภาครัฐได้มีการดำเนินโครงการสำคัญๆ หลายโครงการเพื่อลดผลกระทบจากการแพร่ระบาดของยาเสพติด อาทิ โครงการ "Safe Mekong" โครงการแม่น้ำโขงปลอดภัย 6 ประเทศ ได้แก่ จีน ลาว เมียนมา ไทย กัมพูชา และเวียดนาม ถือเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการปฏิบัติการสืบสวนร่วมต่อต้านเครือข่ายการค้ายาเสพติดตามลุ่มแม่น้ำโขงและพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ โดยแต่ละประเทศจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ กำลังพล

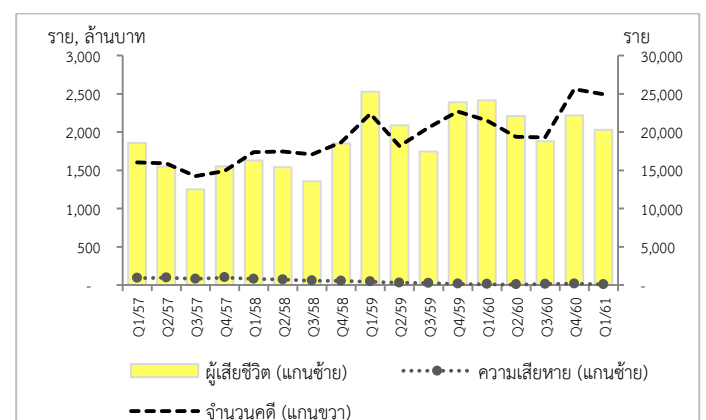
เครื่องมืออุปกรณ์เข้ามาดำเนินการตามศักยภาพและกรอบอำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศ ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน จัดทำแผนความร่วมมือในการสกัดกั้นและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำเพื่อสกัดกั้นสารตั้งต้น เคมีภัณฑ์ และเครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิตยาเสพติดไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิตในสามเหลี่ยมทองคำและไม่แพร่กระจายในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และภูมิภาคอื่นๆ ของโลก โครงการ “แนวทางการพัฒนาทางเลือก” (Alternative Development) การแก้ไขปัญหาการปลูกพืชเสพติดโดยการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในพื้นที่ที่ปลูกพืชเสพติด เน้นแนวปฏิบัติที่เป็นนวัตกรรมทั้งที่เป็นแนวคิดและหลักปฏิบัติ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและปรับใช้ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และสามารถใช้เป็นพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับอนาคตสืบไป

ขณะเดียวกันการสร้างสังคมปลอดภัย ภาคประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมควบคู่ไปกับการเปิดพื้นที่ปลอดภัยจากภัยมืดทางสังคม ชุมชน/ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังเบ้าหมายในพื้นที่ ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ทั้งทหาร ตำรวจและฝ่ายปกครองที่ทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดและปิดโอกาสการเกิดอาชญากรรมในสังคม

การเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น ยังคงต้องดำเนินมาตรการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุอย่างต่อเนื่องทุกมิติเพื่อลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน

สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกในไตรมาสหนึ่ง ปี 2561 มีการรับแจ้ง 24,960 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2560 ร้อยละ 16.1 ขณะที่ผู้เสียชีวิต 2,031 ราย ลดลงร้อยละ 15.9 มูลค่าความเสียหายลดลงร้อยละ 2 รถที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดยังคงเป็นรถจักรยานยนต์ร้อยละ 40 รองมาเป็นรถยนต์นั่งร้อยละ 27.5 ของประเภทรถที่เกิดอุบัติเหตุทั้งหมด

แผนภาพ 6 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก ตาย และมูลค่าความเสียหาย รายไตรมาส ปี 2557-2560

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 23 เมษายน 2561)

ข้อมูลจากศูนย์อุบัติเหตุเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยทางถนน (Thai RSC) ตั้งแต่ต้นปี 2561 (1 มกราคม-20 เมษายน) ยอดผู้เสียชีวิตเฉลี่ย 49 คนต่อวัน เพิ่มสูงกว่าปี 2560 ที่มีผู้เสียชีวิตเฉลี่ย 42 คนต่อวัน นอกจากนี้ พบการเกิดอุบัติเหตุจากรถโดยสารสาธารณะ ¹ ขึ้นบ่อยครั้ง ในแต่ละครั้งสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้โดยสารและผู้อื่นมากกว่ารถยนต์ประเภทอื่น ทั้งนี้ ศูนย์วิจัยอุบัติเหตุแห่งประเทศไทยพบว่า รถโดยสารสาธารณะ 2 ชั้น มีอัตราความเสี่ยงที่สูงทำให้ผู้โดยสารเสียชีวิตมากกว่ารถโดยสารสาธารณะชั้นเดียวถึง 6 เท่า² รถบัส 2 ชั้นในไทยทุกคันสูงเกิน 4 เมตร และประกอบโครงสร้างขึ้นเองจากโรงงานประกอบรถยนต์ในประเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ แม้จะมีข้อดีสามารถรองรับผู้โดยสารได้มาก แต่ก็มีความเสี่ยงที่จุดศูนย์ถ่วงของรถเมื่อเจอสภาพถนนที่เป็นทางโค้ง ประกอบกับความเร็วในการขับขี่ จะทำให้เกิดอุบัติเหตุเสียหลักหรือพลิกคว่ำได้ง่ายทำให้แต่ละครั้งของการเกิดอุบัติเหตุจะพบจำนวนผู้เสียชีวิตหลายราย รวมทั้งพนักงานขับรถที่มีพฤติกรรมขับขี่ที่เสี่ยงต่ออันตราย ขับขี่ด้วยความประมาทดื่มสุราหรือเสพสารเสพติด ร่างกายเหนื่อยล้าที่นับเป็นปัจจัยหลักของการเกิดอุบัติเหตุ

กระทรวงคมนาคมจึงเพิ่มความเข้มงวดเรื่องรถโดยสารสาธารณะ โดยเฉพาะรถโดยสาร 2 ชั้น จะไม่มีบนท้องถนนภายในปี 2563 เนื่องจากมีคำสั่งยกเลิกการจดทะเบียนรถโดยสารสาธารณะ 2 ชั้น ตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นไป สำหรับรถที่จดทะเบียนก่อนหน้านี้ซึ่งมีอายุการใช้งาน 5 ปี คาดว่าจะทยอย

หมดอายุในปี 2563 กรมการขนส่งทางบก จัดให้มีการทดสอบการทรงตัวของรถโดยสาร Center of Gravity ให้รถโดยสารที่มีความสูงตั้งแต่ 3.60 เมตรขึ้นไปต้องผ่านเกณฑ์การทดสอบการทรงตัวบนพื้นลาดเอียง 30 องศา และการนำเทคโนโลยีมาใช้ทั้งระบบ อาทิ การติดตั้งระบบ GPS Tracking เพื่อการบริหารจัดการเดินรถเชิงป้องกัน ควบคุมกำกับ ดูแล บังคับใช้ ติดตามการเดินรถลักษณะ Online แบบ Real-time มีประกันภัยคุ้มครองทุกที่นั่ง คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ วงเงินคุ้มครองความเสียหายต่อชีวิตหรือร่างกายไม่ต่ำกว่า 300,000 บาทต่อคนในแต่ละครั้ง พัฒนาระบบการออกใบอนุญาตขับรถและผู้ประกอบการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลภายใต้โครงการ Sure Driving/Smart Driver รวมถึงการพัฒนาระบบและเทคโนโลยี มาใช้เพื่อบังคับพฤติกรรมของผู้ขับขี่ให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ในส่วนผู้ประกอบการจะต้องมีการจัดอบรมปลูกฝังวินัยจราจรและควมมีจิตสำนึกในการใช้รถใช้ถนนร่วมกับผู้อื่น ตรวจสอบความพร้อมและติดตามพฤติกรรมพนักงานขับรถ รวมทั้งต้องนำรถตรวจสภาพตามกำหนด ติดตั้งเข็มขัดนิรภัยและอุปกรณ์ฉุกเฉินอย่างครบถ้วน ต้องมีการจัดทำประกันภัยภาคบังคับและควมมีประกันภัยภาคสมัครใจหรือประกันภัยส่วนบุคคลเพิ่มเติม ขณะเดียวกันตัวผู้โดยสารต้องตระหนักถึงความปลอดภัยของตนเอง โดยการคาดเข็มขัดนิรภัยทุกครั้ง ตรวจสอบข้อมูลรถโดยสารและเลือกซื้อตั๋วโดยสารกับบริษัทที่เชื่อถือได้

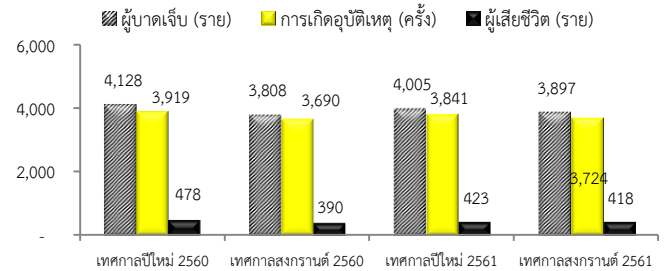
¹ จากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นด้านการท่องเที่ยว ทำให้รถทัวร์ขึ้นเดียวในอดีตถูกปรับเปลี่ยนเป็นระบบ 2 ชั้น ข้อมูลจากกรมขนส่งทางบกที่ได้จดทะเบียนและให้บริการ ปี 2560 มีจำนวน 20,000 คัน กลุ่มหนึ่งมีการจดทะเบียนตั้งแต่ปี 2556 และทะเบียนจะหมดในปี 2560 ขณะที่อีกส่วนหนึ่งทำการจดทะเบียนในปี 2558 และจะสิ้นสุดปี 2563

² ศูนย์วิจัยอุบัติเหตุแห่งประเทศไทยสำรวจการเกิดอุบัติเหตุในรถสาธารณะต่อ 10,000 คัน พบว่า รถตู้มีความเสี่ยงมากกว่า รถบัสชั้นเดียว 2 เท่า แต่รถบัส 2 ชั้นเสี่ยงมากกว่ารถบัสชั้นเดียวถึง 6 เท่า ขณะที่รถตู้มีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุหรือการเสียชีวิตสูงกว่ารถบัส 1 ชั้นถึง 2 เท่า

³ รัฐบาลญี่ปุ่นให้การสนับสนุนโครงการระบบความปลอดภัยอย่างเป็นระบบสนับสนุนนวัตกรรมเทคโนโลยี Data Recorder : Digital Tachograph เพื่อการควบคุมความปลอดภัยในการเดินรถโดยสาร สามารถส่งข้อมูลไปให้ผู้ขับรถและผู้ควบคุมรถทราบถึงการพัฒนาการขับขี่ที่ปลอดภัย โดยระบบใช้วิธีการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่ได้จากการบันทึกของระบบแบบอัตโนมัติ จะมีการแนะนำการขับรถโดยมีการสื่อสารจากระบบโดยตรงส่งถึงผู้ขับรถผ่านข้อมูลพฤติกรรมที่ระบบทำการบันทึกพร้อมกับการประเมินผลการขับรถ

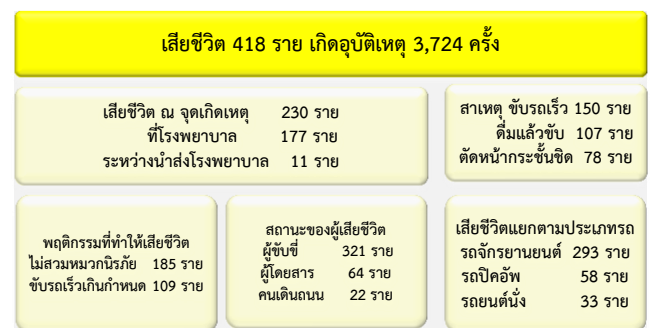
ขณะที่การเกิดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลสงกรานต์ก็ถือเป็นช่วงที่มีสถิติอุบัติเหตุทางถนนสูงกว่าช่วงปกติ โดยในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2561 (ระหว่างวันที่ 11-17 เมษายน 2561) เกิดอุบัติเหตุ 3,724 ครั้ง เพิ่มขึ้นจากช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2560 ร้อยละ 0.9 บาดเจ็บ 3,897 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.4 ขณะที่เสียชีวิต 418 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 พฤติกรรมเสี่ยงที่ทำให้เสียชีวิตและบาดเจ็บ 3 อันดับแรก ได้แก่ การไม่สวมหมวกนิรภัย ตัดและขับ ขับรถเร็วเกินกำหนด ยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดยังคงเป็นรถจักรยานยนต์ร้อยละ 79.8 ส่วนใหญ่เกิดอุบัติเหตุในเส้นทางตรงบนถนนทางหลวงมากที่สุดร้อยละ 66.4 ขณะที่ถนนสายรองมีการตั้งด่านชุมชนกว่า 21,000 ด่าน ทำให้มีผู้เสียชีวิตในถนนสายรองน้อยกว่า อีกทั้งปริมาณรถที่เพิ่มขึ้นในช่วงเทศกาลและการขับด้วยความเร็วในพื้นที่จำกัดหรือในที่แคบจึงเป็นจุดที่ทำให้เกิดความสูญเสีย การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและต่อเนื่องตลอดทั้งปียังคงมีความจำเป็นต่อไป โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับการบริหารจัดการความปลอดภัยทางถนนที่ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านผู้ใช้รถใช้ถนน ยานพาหนะ ถนน และสิ่งแวดล้อม ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางกลไกประชารัฐ การประชาสัมพันธ์ เตือนผู้ขับขี่ควบคู่กับป้ายจับความเร็ว มีกล้องบันทึกภาพเพื่อเอาผิดตามกฎหมาย การเตรียมสภาพถนนเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของแต่ละพื้นที่

แผนภาพ 7 สถิติอุบัติเหตุจราจรในช่วงเทศกาลของไทย ปี 2560-2561

ที่มา: ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล

แผนภาพ 8 สถิติการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2561

ที่มา: ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล

สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

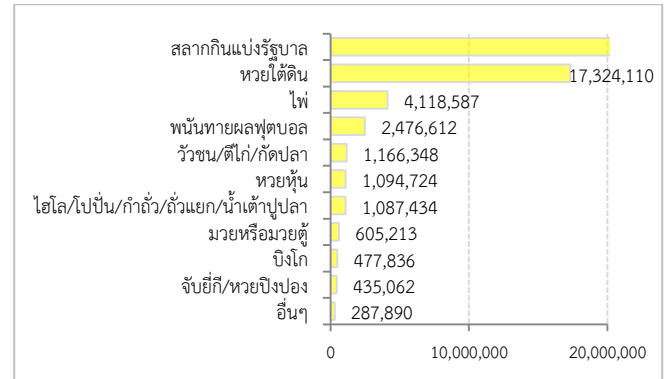
เด็กและเยาวชนไทยกับการเล่นพนันทายผลฟุตบอล

ปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนเข้าสู่วงการพนันทายผลฟุตบอลมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงการแข่งขันฟุตบอลโลกซึ่งเป็นการใหญ่ที่ได้รับความนิยมในการดูการถ่ายทอดสด ทำให้เกิดนักพนันทายผลฟุตบอลหน้าใหม่จำนวนมาก

จากรายงานสถานการณ์การพนันในสังคมไทย ปี 2560 ของศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) พบว่าคนไทยร้อยละ 54.6 หรือประมาณ 28.9 ล้านคนเล่นการพนันในปี 2560 ในจำนวนนี้เป็นเด็กและเยาวชน 15-25 ปี 3.6 ล้านคน โดยการพนันทายผลฟุตบอล เป็นการพนันที่ได้รับความนิยมในอันดับต้นๆ รองจากสลากกินแบ่งรัฐบาล หว่ยใต้ดิน และไฟ มีนักพนันประมาณ 2.47 ล้านคน เป็นนักพนันหน้าใหม่ 1.17 แสนคน มีวงเงินหมุนเวียนในตลาดการพนันทายผลฟุตบอล 140,016 ล้านบาท แม้นักพนันส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยทำงาน แต่ก็ต้องเผื่อระวังในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งเล่นพนันทายผลฟุตบอลมากถึงประมาณ 6.09 แสนคน ในจำนวนนี้เป็นเด็กอายุ 15-18 ปี ถึง 1.38 แสนคน โดยส่วนมากเล่นกับเพื่อน ญาติ คนรู้จัก โต๊ะบอล และเล่นผ่านเว็บไซต์รับแทงพนัน ซึ่งปัจจุบันสามารถเล่นได้เกือบทุกวันเนื่องจากมีโปรแกรมการแข่งขันที่หลากหลายให้เลือกจากรายการแข่งขันชั้นนำทั่วโลก

สำหรับการแข่งขันฟุตบอลโลกครั้งที่ผ่านมา จากผลการสำรวจพฤติกรรมรับชมและการเล่นพนันทายผลฟุตบอลโลก 2014⁴ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งติดตามชมการถ่ายทอดสดการแข่งขัน โดยร้อยละ 9.4 หรือประมาณ 4.6 ล้านคนเล่นพนันทายผลฟุตบอล ที่น่ากังวลคือ มีประมาณ 2 ล้านคนเป็นนักพนันทายผลฟุตบอลหน้าใหม่ และในจำนวนนี้ประมาณ 1 ใน 4 คิดจะเล่นพนันทายผลฟุตบอลรายการอื่นต่อไป

แผนภาพ 9 ประเภทการพนันที่คนไทยเล่นในปี 2560

ที่มา: ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

จำนวนนักพนันทายผลฟุตบอลที่เพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย อาทิ การมีบุคคลรอบข้างเล่นพนันทายผลฟุตบอลแล้วชวนไปเล่นด้วย การเข้าถึงแหล่งรับพนันได้ง่าย และสังคมส่วนหนึ่งยอมรับว่าการเล่นพนันกับเพื่อนโดยใช้สิ่งอื่นที่ไม่ใช่เงินเป็นเรื่องปกติ ทำให้กลุ่มผู้ที่เล่นพนันทายผลฟุตบอลโดยส่วนใหญ่มองว่าการเล่นพนันทำให้เชียร์ฟุตบอลได้สนุกตื่นเต้นขึ้น ทั้งนี้ พบว่า คนเล่นพนันทายผลฟุตบอลร้อยละ 6.6 หรือประมาณ 303,087 คน มีหนี้สินจากการเล่นพนันทายผลฟุตบอลโลก และบางส่วนก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ อาทิ ความเครียด ทะเลาะกับคนในครอบครัวและคู่พนัก ถูกโกง เสียการเรียน/เสียงาน ถูกขู่กรโชกทำร้ายร่างกาย

สำหรับการแข่งขันฟุตบอลโลก 2561 รอบสุดท้ายที่จะมีขึ้นในช่วงเดือนมิถุนายน ศกนี้ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และเครือข่ายเด็กและเยาวชน ได้ร่วมกันกำหนดมาตรการป้องกัน ปรามปราม และช่วยเหลือเยียวยาอย่างเป็นระบบ ทั้งการสื่อสารและสร้างความตระหนักแก่สังคม โดยเฉพาะผลกระทบจากการพนันทายผลฟุตบอลออนไลน์ต่อเด็กและเยาวชน การประชาสัมพันธ์สายด่วนแจ้งเบาะแส มาตรการป้องกันเพื่อลดผลกระทบจากการพนันทายผลฟุตบอลออนไลน์ มาตรการปรามปรามและบังคับใช้กฎหมาย และมาตรการช่วยเหลือและเยียวยาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการพนันทายผลฟุตบอลออนไลน์

⁴ โดยศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ และศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ออกมาตรการในการป้องกันและแก้ปัญหาการเล่นพนันบอลในสถานศึกษาในสังกัด โดยให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด อาทิ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาดูแลรับผิดชอบการป้องกันและแก้ปัญหาการเล่นพนันทายผลฟุตบอลอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ถือเป็นพันธกิจที่ต้องปฏิบัติทุกระดับชั้น หากบุคลากรที่ได้รับมอบหมายละเลย ให้ถือว่าจงใจละเลยการปฏิบัติหน้าที่ ต้องถูกดำเนินการทางวินัย หากโรงเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาเองได้ ให้ขอความช่วยเหลือจากสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สพฐ. นอกจากนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการลักลอบเล่นการพนันทายผลการแข่งขันฟุตบอล โดยประชาชนสามารถแจ้งเบาะแสได้ที่สายด่วน 1599

จากข้อมูลผู้ใช้บริการสายด่วนสุขภาพจิตฉุกเฉิน 1323 พบว่าปัญหาที่มีผู้โทรมาขอรับคำปรึกษามากที่สุดคือพนันบอล โดยในช่วงฟุตบอลยูโร 2559 มีผู้โทรมาปรึกษาเพิ่มสูงกว่าช่วงฟุตบอลโลก 2557 ถึง 8 เท่า สำหรับผลในการบำบัดผู้มีปัญหาติดการพนันในกลุ่มของผู้ใหญ่พบว่าร้อยละ 30 สามารถเลิกได้ มีร้อยละ 5 ที่กลับไปติดซ้ำ ส่วนในกลุ่มเยาวชนพบว่าสามารถเลิกได้ร้อยละ 9 และกลับไปเล่นการพนันและติดซ้ำร้อยละ 5 ประเด็นที่น่าเป็นห่วงคือ เด็กและเยาวชนที่ติดการพนันจะบำบัดได้ยากกว่าผู้ใหญ่ เนื่องจากสมองส่วนหน้าซึ่งเกี่ยวกับการคิด การตัดสินใจด้วยเหตุผลยังไม่พัฒนาเท่าผู้ใหญ่ ขณะที่สมองส่วนหลังซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกได้พัฒนาไปก่อน เด็กจึงไม่สามารถยับยั้งชั่งใจได้ และหันไปติดพนันซ้ำได้ง่าย ซึ่งหากติดตั้งแต่อายุยังน้อยก็จะทำให้มีโอกาสติดการพนันไปตลอดชีวิต

การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย

จากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี 2560 (Trafficking in Persons Report 2017) กระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาจัดอันดับประเทศไทยให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง (Tier 2 Watch list) เป็นปีที่ 2 ติดต่อกัน พร้อมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ประเทศไทยปฏิบัติตามนโยบายที่มุ่งแก้ปัญหาการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง และพยายามขจัดปัญหาดังกล่าวให้หมดไป โดยได้จัดทำแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะของสหรัฐอเมริกา TIP Report ปี 2560 ที่มีการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานอย่างครอบคลุมทุกมิติของการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รัฐบาลไทยยังคงเดินหน้าปฏิรูปการทำงานเพื่อขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งระบบ มีการจัดสรรงบประมาณประจำปี 2561 จำนวน 3,641.93 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2560 ร้อยละ 13.5

การแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ยังคงเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ มีผลงานที่เป็นรูปธรรมที่สำคัญ ดังนี้

1. การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายค้ามนุษย์และกฎหมายเกี่ยวเนื่องอย่างจริงจัง มีสถิติการสืบสวนปราบปรามคดีค้ามนุษย์จำนวน 302 คดี รูปแบบในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนใหญ่ยังคงเป็นรูปแบบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ

255 คดี หรือร้อยละ 84.4 การนำคนมาข่มขืน 26 คดี และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ 21 คดี โดยมีผู้ต้องหารวม 427 คน จำแนกเป็นชาย 145 คน หญิง 282 คน

2. การดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์หนักขึ้น โดยใช้ทั้งมาตรการทางปกครอง มาตรการทางวินัย มาตรการดำเนินการทรัพย์สินในทางแพ่ง และการดำเนินคดีทางอาญา เช่น กรณีค้ามนุษย์หญิงเหนือวัย กักขัง เรียกค่าไถ่ และฆ่าฝังศพชาวโรฮิงจาจากกว่า 30 ศพ ศาลตัดสินลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐ 11 คน พิพากษาคดีสินจ้างคุกสูงสุดถึง 78 ปี ฎีกยัดทรัพย์สิน 23 ล้านบาท

3. กระบวนการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ในชั้นศาลรวดเร็วขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2559 โดยในปี 2560 มีคดีค้ามนุษย์ที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล 732 คดี ศาลพิพากษาเสร็จสิ้นแล้ว 536 คดี เมื่อเทียบกับปี 2559 มีคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาล 745 คดี ศาลพิพากษาเสร็จสิ้น 497 คดี

4. การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 8 แห่ง จำนวน 360 ราย โดยผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ ได้รับการส่งเสริมโอกาสในการทำงานเพื่อสร้างรายได้ทั้งในและนอกสถาน

คุ้มครองฯ จำนวน 287 คน และไม่ได้ออกไปทำงาน 163 คน เนื่องจากมีปัญหาสุขภาพ ทุพพลภาพ อยู่ในช่วงแรกปรับสภาพ อยู่ในกระบวนการทางกฎหมาย ศึกษาในระบบการศึกษา และอยู่ระหว่างฝึกอาชีพเพื่อเตรียมพร้อมก่อนทำงาน

5. การเพิ่มสิทธิประโยชน์จากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้แก่ผู้เสียหาย เช่น การจ่ายเงินตามมาตรการส่งเสริมการมีงานทำวันละ 300 บาท ในระหว่างทำงาน โดยในปี 2560 เริ่มเบิกจ่ายจากกองทุนฯ ตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2560 มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับเงินนี้แล้ว 24 ราย เป็นเงิน 583,800 บาท

6. การนำเทคโนโลยีการจัดเก็บข้อมูลอัตลักษณ์แรงงานต่างด้าวทั้งระบบให้อยู่ในระบบฐานข้อมูลเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองดูแลแรงงานต่างด้าวได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยที่แรงงานภาคประมงถือเป็นแรงงานกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเริ่มจัดเก็บข้อมูลลายนิ้วมือ หน้า และม่านตาของแรงงานภาคประมงที่เป็นลูกเรือชาวต่างด้าว ปัจจุบันมี

จำนวน 93,089 คน จำแนกเป็นแรงงานประมง 33,867 คน และแรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ 59,222 คน

7. การใช้นโยบายเปิดกว้างเพื่อเพิ่มการทำงานร่วมกับพันธมิตรภาคประชาสังคมทั้งในและนอกประเทศไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์มากขึ้น ทั้งในลักษณะของการแจ้งเบาะแส การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย และร่วมซักถามเพื่อแสวงหาความจริง รวมทั้งร่วมมือจนนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดได้มากขึ้น รวมทั้งการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับภาคประชาชน สังคม เพื่อให้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางมากขึ้น

รัฐบาลไทยได้รายงานความมุ่งมั่นแก้ปัญหาการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง และพยายามขจัดปัญหาดังกล่าวให้หมดไปยังสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2561 เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report: TIP Report) ประจำปี 2561 ของประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงปลายเดือนมิถุนายน ศกนี้

การติดตามการแก้ปัญหาแรงงานประมงผิดกฎหมายให้หมดสิ้นไป

อุตสาหกรรมประมงทะเลถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลรายใหญ่ของโลก ก่อให้เกิดความต้องการแรงงานประมงเพื่อรองรับในอัตราที่สูง แต่จากสภาพการทำงานที่หนักและต้องออกทะเลเป็นระยะเวลา 1-5 ปีโดยไม่กลับเข้าฝั่ง ทำให้แรงงานส่วนใหญ่ปฏิเสธงานประมง จึงประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานประเภทลูกเรือประมงในอัตราที่สูง โดยที่แรงงานลูกเรือประมงข้ามชาติ⁵ เข้ามาทำงานสูงกว่าแรงงานไทยหลายเท่าตัว ด้วยลักษณะงานที่เสี่ยงอันตรายและต้องอยู่กลางทะเลเป็นระยะเวลานาน จึงทำให้เกิดปัญหาทั้งการจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม การละเมิดสิทธิแรงงาน การบังคับใช้แรงงานเด็กทั้งเด็กไทยและเด็กต่างด้าว

ทั้งเด็กชายอายุต่ำกว่า 16 ปีที่ถูกล่อลวงและนำมาทำงานบนเรือประมง หรือเด็กที่ติดตามครอบครัวหรือญาติที่มาทำงานบนเรือประมงทุกคนต้องถูกใช้ให้ทำงานหนักเท่ากันไม่ว่าเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ จึงกล่าวได้ว่าการใช้แรงงานเด็กบนเรือประมงถือเป็นการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดประเภทหนึ่ง โดยรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี 2557 (Trafficking in Persons Report 2014) ระบุว่าประเทศไทยถูกลดอันดับมาอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ 3 (Tier 3 กลุ่มประเทศที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์ระดับเลวร้ายที่สุด) และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยุโรปด้านประมงและทะเลสหภาพยุโรป (EU)⁶ ได้ให้ “ใบเหลือง” เพื่อแจ้งเตือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการเรื่องการขาดมาตรการที่เพียงพอในการต่อสู้กับ

⁵ สถานการณ์แรงงานประมงทะเลและแปรรูปสัตว์น้ำ ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2561 พบว่า มีแรงงานประมงทะเล 128,669 คน เป็นแรงงานไทยที่ได้รับ Seaman Book 57,781 คน และแรงงานต่างด้าวที่ได้รับ Seabook 70,888 คน ส่วนแรงงานต่างด้าวในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ ณ เดือนธันวาคม 2560 จำนวน 222,274 คน

⁶ กำหนดให้ประเทศที่ส่งออกสินค้าประมงที่จับจากทะเลไปยังสหภาพยุโรป ต้องจัดทำระบบป้องกัน ยับยั้งและขจัดการทำประมงแบบ IUU และต้องมีใบรับรองการจับสัตว์น้ำ (Catch Certificate) ประกอบการส่งออกสัตว์น้ำไปยังสหภาพยุโรปทุกครั้งเพื่อรับรองว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไม่ได้มาจากการทำประมงแบบ IUU โดยกฎระเบียบนี้เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 เป็นต้นมา

การประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU Fishing) โดยให้ความเห็นว่าประเทศไทยควรต้องพัฒนาระบบควบคุมการทำประมงแบบ IUU ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งด้านกฎหมายและการดำเนินมาตรการบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ จากรายงานทั้งสองฉบับส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทยและยังส่งผลกระทบต่อการค้าด้านอุตสาหกรรมประมงของไทย

จากการหารือร่วมกันระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยกับกรรมาธิการยุโรปด้านสิ่งแวดล้อม กิจการทะเลและประมงแห่งสหภาพยุโรป หรือ EU (มีนาคม 2561) ณ กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม เพื่อชี้แจงถึงสถานการณ์การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย หรือ IUU ที่ไทยได้รับใบเหลืองแจ้งเตือนจากสหภาพยุโรป และจากการหารือร่วมกันทำให้ EU รับทราบถึงพัฒนาการความมุ่งมั่นอย่างจริงจังของไทยในการแก้ไขปัญหา และเชื่อว่าความมุ่งมั่นต่อการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายของไทยกว้างขึ้นในอีกระดับ จะส่งผลดีต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

การแก้ปัญหาแรงงานประมงผิดกฎหมายที่เป็นรูปธรรม ได้แก่

- การบังคับใช้กฎหมายที่มีความเข้มงวดมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการป้องปรามการใช้แรงงานผิดกฎหมายอย่างเข้มข้น มีการดำเนินคดีกว่า 4,240 คดี โดยขยายผลเป็นการดำเนินคดี ค้ามนุษย์ 85 คดี
- การจัดระเบียบเรือประมงโดยการจดทะเบียนเรือประมงและออกใบอนุญาตทำการประมงเพื่อแก้ไขเรือประมงและเครื่องมือทำการประมงให้ถูกต้องตามกฎหมาย ดำเนินการโดยหน่วยเคลื่อนที่เบ็ดเสร็จในระดับอำเภอ รวม 112 หน่วย ครอบคลุมพื้นที่ 23 จังหวัดชายทะเล
- การลงทะเบียนนายจ้างประมงและการรวบรวมความต้องการแรงงานประมง การรับสมัครแรงงานไทยและการอนุมัตินำเข้าแรงงานต่างด้าว การคัดเลือกบริษัทจัดหางานที่ถูกกฎหมายกรณีนำเข้าแรงงานต่างด้าว และการดูแลแรงงานประมงก่อนลงเรือ

- การจัดทำระบบติดตามตำแหน่งเรือ (VMS) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการควบคุมและติดตามตำแหน่งเรือประมง โดยใช้ระบบดาวเทียม
- การจัดทำระบบควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมง (PIPO) กำหนดให้เรือทุกลำต้องเข้ารับการตรวจระหว่างที่ออกและกลับสู่ท่าเทียบเรือ และกำหนดขั้นตอนปฏิบัติเพื่อการตรวจเรือประมงระหว่างอยู่ในทะเล รวมทั้งระบบติดตามตรวจสอบเรือและการจำกัดเวลาออกเรือแต่ละครั้งไม่เกิน 30 วัน ทำให้เกิดการปรับปรุงที่สำคัญต่อแรงงานประมง
- การจัดตั้งศูนย์ประสานแรงงานประมง รวบรวมเอกสารทะเบียนและใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในเรือประมง ดำเนินการร่วมกับเจ้าของเรือให้มั่นใจว่าไม่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสาร ติดตามและตรวจสอบสภาพการทำงานของเรือประมง จัดฝึกอบรมเรื่องการคุ้มครองแรงงานแก่นายจ้างและลูกจ้าง รับคำร้องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และประสานหน่วยงานอื่นเพื่อให้การช่วยเหลือ เยียวยา และให้การฟื้นฟูแก่เหยื่อค้ามนุษย์
- การจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ประสานงานในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการประมงผิดกฎหมาย มีการจัดตั้งศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมง 32 ศูนย์ และศูนย์ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่เรือประมงแบบเบ็ดเสร็จในจังหวัดชายแดน 19 แห่ง ดำเนินการตรวจในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเลที่ท่าเรือ ในทะเล และบนบก
- ภาครัฐให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม อาทิ ประกาศใช้กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2561 โดยสาระที่มีการปรับปรุงแก้ไข เช่น การกำหนดให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างในอัตรารายเดือนไม่น้อยกว่าเดือนละครั้ง กำหนดให้นายจ้างซึ่งทำการประมงนอกน่านน้ำไทยจัดให้มีอุปกรณ์ หรือระบบการสื่อสารรับส่งข้อความผ่านดาวเทียมเพื่อให้ลูกจ้างสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ สามิ ภริยา หรือญาติ ได้ตลอดเวลาเร่งดำเนินการยกร่างกฎหมายเพื่อรองรับการให้สัตยาบันพิธีสารภายใต้อนุสัญญา ILO ฉบับที่ 29 ว่าด้วยแรงงานบังคับ และยกร่าง/ปรับปรุงกฎหมาย เพื่อรองรับการให้สัตยาบันอนุสัญญา ILO

ฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานในภาคประมง นำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) การปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการให้สัตยาบันอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการร่วมเจรจาต่อรอง เป็นต้น

- การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว อาทิ การนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านตาม MOU การจดทะเบียนแรงงาน

ต่างด้าว 3 สัญชาติในกิจการประมงทะเล/ในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ รวมทั้งการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าว

ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาด้านแรงงานในกิจการประมงทะเลและแปรรูปสัตว์น้ำที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการผลักดันและขับเคลื่อนแบบบูรณาการเพื่อคุ้มครองแรงงานให้ได้รับความเป็นธรรม และแก้ปัญหาการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

การจัดการปัญหามลพิษทางอากาศและฝุ่นละอองขนาดเล็ก

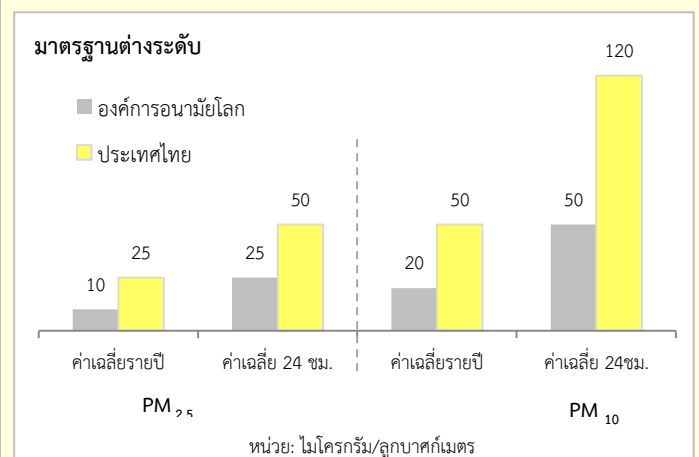
ปัจจุบันมลพิษทางอากาศเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญและรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รวมถึงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้มีการใช้พลังงานในภาคส่วนต่างๆ เพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรม การคมนาคม การผลิตไฟฟ้า ซึ่งล้วนส่งผลให้เกิดมลพิษทางอากาศแทบทั้งสิ้น โดยปริมาณของอากาศเสียที่ถูกปล่อยออกมาจะปรากฏในรูปของฝุ่นละอองขนาดเล็กที่มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นตามมา โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM_{10}) และ 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) หากมีค่าเกินมาตรฐาน คุณภาพอากาศจะส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงซึ่งได้แก่ เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้มีโรคประจำตัวเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ทั้งนี้จากรายงานขององค์การอนามัยโลก⁷ ระบุว่าประชากรทั่วโลกมากกว่า 27 ล้านคนเสียชีวิตจากมลพิษทางอากาศ

ตาราง 10 ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{10} $PM_{2.5}$) เฉลี่ยรายปี 2555-2560

ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ปี (มกค./ลบ.ม.)	
	ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM_{10})	ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$)
2555	42.0	27.0
2556	45.0	28.8
2557	43.0	28.8
2558	42.0	28.0
2559	43.0	27.0
2560	41.0	22.0
ค่ามาตรฐาน	50	25

ที่มา: รายงานสถานการณ์คุณภาพอากาศ กรมควบคุมมลพิษ ปี 2555-2560

แผนภาพ 10 ค่ามาตรฐานฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{10} และ $PM_{2.5}$) เปรียบเทียบประเทศไทยกับองค์การอนามัยโลก

หมายเหตุ: ดัชนีคุณภาพอากาศคือ ค่าตัวเลขที่ใช้เพื่อรายงานคุณภาพอากาศรายวัน ทำให้เรารู้ว่าอากาศสะอาดหรือสกปรกเพียงใด และอาจเกิดผลกระทบต่อสุขภาพอย่างไร องค์การอนามัยโลก (WHO) สนับสนุนให้ใช้ค่าเฉลี่ยของฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กไม่เกิน 25 ไมครอน ($PM_{2.5}$ AQI) เพื่อความแม่นยำในการระบุผลต่อสุขภาพ

ที่มา: <http://www.greenpeace.org/seasia/th/campaigns/Urban-Revolution/AirPollution/Right-To-Clean-Air/City-ranking/2016/>

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดค่าเฉลี่ยรายปี $PM_{2.5}$ เท่ากับ 10 มกค./ลบ.ม. และค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงเท่ากับ 25 มกค./ลบ.ม. ส่วนประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษได้กำหนดค่ามาตรฐานสำหรับ $PM_{2.5}$ คือค่าเฉลี่ยรายปีเท่ากับ 25 มกค./ลบ.ม. และค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง เท่ากับ 50 มกค./ลบ.ม. ซึ่งสูงกว่าค่ามาตรฐานขององค์การอนามัยโลกในปี พ.ศ. 2556 องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดอย่างเป็นทางการให้ $PM_{2.5}$ จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 ของสารก่อมะเร็ง ปัจจุบันมีสถานีดตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ 63 สถานีใน 33 จังหวัดทั่วประเทศ และมีจำนวนสถานีที่ตรวจวัดและรายงานค่า $PM_{2.5}$ จำนวน 26 สถานีใน 18 จังหวัด

⁷ World Health Organization, 2003

สำหรับประเทศไทย ข้อมูลสถานการณ์คุณภาพอากาศ ประเทศไทยของกรมควบคุมมลพิษในปี 2560 พบว่าฝุ่นละออง ขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM_{10}) และฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) ค่าเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศเท่ากับ 41.0 และ 22.0 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ลดลงจากปี 2559 ร้อยละ 5 และร้อยละ 19 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของคุณภาพอากาศ แม้ว่าสถานการณ์ฝุ่นละอองในภาพรวมพบว่ามีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังปรากฏมลพิษทางอากาศของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) ที่มีค่าเกินค่ามาตรฐานในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ที่มีการจราจรหนาแน่น และในพื้นที่ที่มีการเผาวัสดุทางการเกษตร เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ และสระบุรี ฯลฯ

ตาราง 11 ปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) เฉลี่ยรายปีและเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุด จำแนกตามพื้นที่ ปี 2555-2560

จังหวัด	ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$)											
	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุด (มกค./ลบ.ม.)						ค่าเฉลี่ย 1 ปี (มกค./ลบ.ม.)					
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2555	2556	2557	2558	2559	2560
กรุงเทพฯ (ดินแดง)	86	112	87	101	103	*	34	35	36	36	43	26
เชียงใหม่	147	188	188	266	144	114	29	35	33	33	28	27
สระบุรี (หน้าพระลาน)	82	140	118	112	68	89	35	38	39	46	35	36
ลำปาง (แม่เมาะ)	-	71	123	187	156	95	-	26	30	30	29	19
ขอนแก่น	-	-	114	117	112	109	-	-	30	31	43	30
ค่ามาตรฐาน	50						25					

หมายเหตุ: * ไม่มีการตรวจวัด

ที่มา: รายงานสถานการณ์คุณภาพอากาศ กรมควบคุมมลพิษ ปี 2555-2560

ฝุ่นละอองขนาดเล็กเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมืองขนาดใหญ่ที่มีการจราจรคับคั่ง เขตอุตสาหกรรม และพื้นที่เสี่ยงต่อการเผาในที่โล่ง ถือเป็นแหล่งกำเนิดโดยตรงของมลพิษทางอากาศที่มีขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) ซึ่ง $PM_{2.5}$ ⁸ มีขนาดเล็กกว่า 1 ใน 25 ส่วนของเส้นผ่าศูนย์กลางของเส้นผมมนุษย์ สามารถแพร่กระจายเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจ ฝังลงปอดและกระแสเลือดโดยตรง ส่งผลอันตรายต่อกระบวนการทำงานของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายและเพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเรื้อรัง

⁸ $PM_{2.5}$ แบ่งได้เป็นฝุ่นที่เกิดจากแหล่งกำเนิดโดยตรงและฝุ่นที่เกิดจากการรวมตัวของก๊าซและมลพิษอื่นๆ ในบรรยากาศ โดยเฉพาะซัลเฟอร์ไดออกไซด์และออกไซด์ของไนโตรเจน $PM_{2.5}$ ยังเป็นมลพิษข้ามพรมแดนและปนเปื้อนอยู่ในบรรยากาศได้นาน เป็นฝุ่นอันตรายไม่ว่าจะมีองค์ประกอบทางเคมีใดๆ ก็ตาม เช่น โปรตีน แคดเมียม อาร์เซนิก หรือโพลีไซคลิกอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (PAHs) เป็นต้น

รัฐบาลให้ความสำคัญกับปัญหาฝุ่นละออง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมควบคุมโรค กรมอนามัย กรุงเทพมหานคร ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ตรวจสอบปริมาณฝุ่นละออง และคุณภาพอากาศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ ผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ เด็กเล็ก และผู้ที่เป็นโรคหอบหืด โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคหัวใจและหลอดเลือด ซึ่งหน่วยงานด้านสาธารณสุขได้เฝ้าระวัง 4 โรคสำคัญ คือ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคเยื่อตาอักเสบ และโรคผิวหนังที่อาจเกิดจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก รวมถึงการกำหนดและดำเนินการตามมาตรการเร่งด่วนในแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ และมาตรการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ โดยการเฝ้าติดตามตรวจสอบ เฝ้าระวังและแจ้งเตือนสถานการณ์ผ่านช่องทางต่างๆ การให้ความรู้ สร้างความเข้าใจกับสื่อมวลชนและประชาชน ควบคุมและลดมลพิษจากยานพาหนะ โดยเพิ่มจุดตรวจจับรถควันดำและบังคับใช้กฎหมาย ฯลฯ สำหรับมาตรการการแก้ปัญหาฝุ่นละอองจากการก่อสร้างอาคารและรถไฟฟ้าโครงการต่างๆ ในเมืองขนาดใหญ่ ภาครัฐโดยกรุงเทพมหานครมีมาตรการให้ผู้ดำเนินการก่อสร้างคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ เช่น ปิดกั้นพื้นที่ก่อสร้างให้มิดชิด ป้องกันไม่ให้สิ่งของต่างๆ จากการก่อสร้างหล่นออกนอกพื้นที่ก่อสร้างซึ่งเป็นอันตรายต่อประชาชน รวมถึงการล้างถนน ดูดฝุ่น ล้างล้อรถทุกครั้งที่ออกจากพื้นที่ก่อสร้าง ล้างแท่งแบรีเออร์กั้นทาง รวมถึงฉีดพ่นละอองน้ำลดฝุ่นละอองในอากาศ ฯลฯ

บทความ เรื่อง “วิสาหกิจเพื่อสังคม...ภาคีการพัฒนาที่ยั่งยืน”

วิสาหกิจเพื่อสังคมหรือกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) เป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปเพื่อนำพาไปสู่สังคมไทยที่มีคุณภาพทั้งในมิติเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของสังคม ให้บรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมุ่งสร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถาบันทางสังคมต่างๆ ให้มีบทบาทการพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบและยั่งยืนมากขึ้น ตลอดจนลดผลกระทบจากความไม่สมดุลของการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แม้ว่าวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทยจะไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของความยั่งยืนและไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ทางสังคมที่ต้องการได้ เนื่องจากมีการทำงานแยกส่วน ขาดนวัตกรรม แหล่งเงินทุน และการติดตาม ประเมินผล การศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคม รูปแบบและโอกาสการพัฒนาเพื่อกำหนดแนวทางสนับสนุนที่จะช่วยยกระดับการดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อให้มีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

แนวคิดและความหมาย

การพัฒนาทางเศรษฐกิจทำให้สังคมมีความซับซ้อน หลากหลาย และเกิดปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจนล้าพั้งภาครัฐยากที่จะรับมือได้ทั้งหมด จำเป็นต้องอาศัยภาคเอกชน และประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ที่ผ่านมามีส่วนร่วมมีหลากหลายรูปแบบ เช่น มูลนิธิ/องค์กรไม่แสวงหากำไร สหกรณ์ ธุรกิจแสวงหากำไรแต่ให้ความสำคัญต่อการรับผิดชอบต่อส่วนต่างๆ ของสังคมที่มีส่วนได้เสียอันเนื่องมาจากการดำเนินธุรกิจ (Corporate Social Responsibility: CSR) และวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)

เปรียบเทียบการดำเนินงานของหน่วยงานทางสังคมในรูปแบบต่างๆ

สหกรณ์	องค์กรไม่แสวงหากำไร/ องค์กรอาสาสมัคร	ความรับผิดชอบต่อ สังคม CSR	วิสาหกิจเพื่อสังคม Social Enterprise	ธุรกิจเพื่อสังคม Social Business	ผู้ประกอบการทางสังคม/ การประกอบการสังคม
มีเป้าหมายการจัดตั้งเพื่อแสวงหากำไรจากการทำธุรกิจเพื่อประโยชน์สมาชิก มีการระดมทุนจากสมาชิกและมีการกระจายรายได้โดยการจ่ายผลตอบแทนให้กับสมาชิก เป็นวิสาหกิจรูปแบบพิเศษที่จดทะเบียนภายใต้ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542	จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ของสังคม และรายได้ส่วนใหญ่มาจากการช่วยเหลือของภาครัฐหรือเงินบริจาค ทำให้มีข้อจำกัดทางการเงินและความต่อเนื่องของกิจกรรม ต่อมาจึงมีการปรับตัวในการแสวงหารายได้เพื่อความอยู่รอดขององค์กร	เป็น ธุรกิจ ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการแสวงหากำไรสูงสุดให้แก่เจ้าของกิจการ แต่มีข้อจำกัดต่อปัญหาสังคม ทำให้การดำเนินการคำนึงถึง ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยคำนึงถึงทุกภาคส่วนในสังคมที่มีส่วนได้เสียกับการดำเนินธุรกิจไม่ว่ากฎหมายจะกำหนดไว้หรือไม่	มีเป้าหมายเพื่อมุ่งแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินงานต่อเนื่อง อาจจัดตั้งในรูปแบบองค์กรแสวงหากำไรหรือไม่แสวงหากำไรก็ได้ แต่ต้องมีกิจกรรมและการบริหารจัดการที่สร้างความยั่งยืนทางการเงินที่ชัดเจน รวมทั้งมีวิธีการที่ชัดเจนว่าประโยชน์ต่างๆ จะส่งผ่านไปถึงกลุ่มเป้าหมายของกิจการอย่างแท้จริง	เป็นหน่วยย่อยของวิสาหกิจเพื่อสังคม จดทะเบียนเป็นธุรกิจ มีโมเดลธุรกิจชัดเจน แต่เป้าหมายเป็นไปเพื่อสังคม ผู้ถือหุ้นสามารถถอนทุนคืนได้แต่ไม่ได้รับเงินปันผลกำไรส่วนเกินจากต้นทุนจะต้องเก็บไว้ใช้ในการบริหารเงินเพื่อประโยชน์แก่สังคมตามเป้าหมายขององค์กร	ผู้ประกอบการทางสังคมเป็น ผู้มีความสามารถในการสร้างผลลัพธ์ทางสังคมโดยใช้จิตวิญญาณของผู้ประกอบการทางธุรกิจ สามารถแก้ปัญหาสังคมโดยการสร้างนวัตกรรมที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงระบบไปสู่สิ่งที่ดีกว่าได้ โดยการประกอบการทางสังคมเป็นกระบวนการที่มุ่งเปลี่ยนแปลงทั้งระบบในสังคมและพยายามขยายผลกระทบให้องค์กรอื่นน่านวัตกรรมทางสังคมไปเผยแพร่ ทำซ้ำและขยายผลเป็นบรรทัดฐานใหม่ของสังคม

ที่มา: รวบรวมจาก สฤณี อาชวานันทกุล (2560) และเกวลิน มะลิ (2557)

ที่มา: กิจกรรมเพื่อสังคมในองค์กร

แนวคิดวิสาหกิจเพื่อสังคมเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ ไม่แสวงหากำไรที่เป้าหมายทางสังคมแต่มีข้อจำกัดด้านความ ยั่งยืนทางการเงินกับธุรกิจที่แสวงหากำไรสูงสุด ซึ่งแม้จะมีความ รับผิดชอบต่อสังคมซึ่งยังมีข้อจำกัดเรื่องเป้าหมายและ ผลประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากธุรกิจนั้นจะได้รับผลประโยชน์ อื่นด้วย เช่น การบริจาคการกุศลนำมรดกหย่อนภาษีนิติบุคคล การเพิ่มยอดขายจากการชักชวนให้บริจาค และการส่งเสริม ภาพลักษณ์ที่ดีของกิจการ เป็นต้น วิสาหกิจเพื่อสังคมจึงเป็นการ ตั้งองค์กรที่มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ระเบียบวิธีแบบธุรกิจมาแก้ปัญหาทางสังคม ซึ่งจะทำให้ เกิดความสมดุลใน 3 ด้าน (Triples Bottom Line) คือ ผลตอบแทน ทางสังคมหรือคนในชุมชน เช่น สร้างความเข้มแข็งของชุมชน คนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผลตอบแทนด้าน สิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เช่น ผลกำไรของกิจการให้ธุรกิจ มั่นคงและดำเนินกิจการต่อไปได้

ในประเทศยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกาได้กำเนิดขึ้น ในช่วงกลางทศวรรษ 1990s และนำมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยลด ปัญหาช่องว่างระหว่างกลุ่มคนทำให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น และช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมได้ อย่างมีเหตุผลและยั่งยืน (Defourny & Kim, 2011: อ้างจาก ศักดา ศิริภัทรโสภณ, 2558) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนิยาม ของวิสาหกิจเพื่อสังคมยังเป็นที่ถกเถียงกันทั้งในแวดวงวิชาการ ภาครัฐ และภาคธุรกิจ และมีความแตกต่างกันตามการพัฒนา และบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยไม่มีนิยามเพียงหนึ่งเดียวที่ยอมรับ กันทั่วโลก (Hackett, 2010; อ้างจากสฤณี อาชวานันทกุลและ คณะ, 2560) สำหรับประเทศไทยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 กำหนดให้ “กิจการเพื่อสังคม” หมายถึง การที่เอกชนซึ่งเป็น บุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ได้ประกอบกิจการหรือดำเนินการ

โดยมีเป้าหมายอย่างชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อแก้ไขปัญหาและ พัฒนาสังคม หรือสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก และมีรายรับจากการขาย การผลิตสินค้า หรือการให้บริการซึ่งมิได้มุ่งสร้างกำไรสูงสุดต่อ ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ” (ราชกิจจานุเบกษา, 2554) ซึ่งเป็น ความหมายกว้างเพื่อให้เกิดการส่งเสริมสนับสนุน และเปิดกว้าง ให้องค์กรต่างๆ มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาสังคม ขณะเดียวกันมีการกำหนดความหมายให้มีความเฉพาะเจาะจง มากขึ้นในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร พ.ศ. 2559⁹ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการให้สิทธิประโยชน์แก่ ธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมอย่างแท้จริง

ลักษณะและรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย

จากแนวคิดและนิยามของวิสาหกิจเพื่อสังคมทำให้ วิสาหกิจเพื่อสังคมมีคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ (1) เป็นองค์กร ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป้าหมายทางสังคมเป็นหลัก ไม่ใช่เพื่อกำไรและ ประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น (2) การใช้รูปแบบธุรกิจในการ ดำเนินการ คือรายได้หลักมาจากการขายสินค้าหรือบริการไม่ใช่ การบริจาคหรือเงินให้เปล่าของรัฐ (3) การจัดการผลกำไรต้อง นำไปขยายผลตามวัตถุประสงค์ทางสังคมที่องค์กรกำหนดไม่ใช่ เพื่อประโยชน์ส่วนตน และ (4) การมีธรรมาภิบาลในกระบวนการ บริหารจัดการทั้งกับผู้ร่วมงานในองค์กร สังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม วิสาหกิจเพื่อสังคมแต่ละแห่งสามารถกำหนด ความเข้มข้นของคุณลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น กรณี ประเทศสหราชอาณาจักรสามารถปันผลได้แต่อยู่ในระดับที่ไม่มาก ไปกว่าการลงทุนซ้ำในกิจการ กรณีของ ดร. ยูเนส (กรามีนแบงก์)

⁹ วิสาหกิจเพื่อสังคม หมายถึง บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตาม กฎหมายไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการขายสินค้าหรือการให้บริการ โดยมุ่งส่งเสริมการจ้างงานในท้องถิ่นที่วิสาหกิจเพื่อสังคมตั้งอยู่ หรือมีเป้าหมาย ในการจัดตั้งตั้งแต่แรกเริ่มในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม หรือ สิ่งแวดล้อม โดยมีได้มุ่งสร้างกำไรสูงสุดต่อผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วน และนำผล กำไรไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ไปลงทุนในกิจการของตนเอง หรือใช้เพื่อประโยชน์ ของเกษตรกร ผู้ยากจน คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส หรือใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมอื่นๆ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนที่ 76 ก 30 สิงหาคม 2559)

รูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม

ประโยชน์ที่เกิดขึ้น

- องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป้าหมายทางสังคมจึงเน้นผลิตสินค้าหรือบริการในราคาต่ำหรือราคาเหมาะสม เช่น กรามีน-ดانون
- ธุรกิจที่ถือครองกรรมสิทธิ์โดยกลุ่มเป้าหมายที่ยากจนจึงสามารถเน้นการสร้างผลกำไรได้อย่างเต็มที่ เช่น ธนาคารกรามีน

โมเดลทางธุรกิจ

- ธุรกิจที่สร้างรายได้สูงเพื่อนำกำไรไปช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคม อาทิ ร้าน Cabbages & Condoms
- ธุรกิจที่เน้นขายสินค้าบริการในตลาดปกติเพื่อนำผลกำไรไปสนับสนุนสินค้า/บริการให้กับกลุ่มที่อยู่ฐานล่างของสังคม เช่น กรามีน-ดانون และรองเท้า TOMS SHOES เป็นต้น
- ธุรกิจที่เน้นการสร้างผลกระทบทางสังคมผ่านกระบวนการและสินค้า/บริการของกิจการเอง เช่น เลมอนฟาร์ม มูลนิธิโรงพยาบาลอภัยภูเบศร บริษัทนวัตกรรมชาวบ้าน เป็นต้น
- ธุรกิจที่ถือครองโดยผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มคนชายขอบ อาทิ ธนาคารกรามีน
- ธุรกิจที่ขายผลิตภัณฑ์หรือให้บริการปกติในระบบตลาดแต่เน้นการจ้างงานผู้ด้อยโอกาสเป็นหลักในโครงสร้างองค์กร อาทิ กิจการ Call Centre ของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาคนพิจารณาได้

กลุ่มบุคคลที่ก่อตั้ง SE

- เครือข่ายและองค์กรชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์คลองเปื่อยะ กลุ่มสังฆะออมทรัพย์ครูชบ เป็นต้น
- องค์กรสาธารณประโยชน์ เช่น โครงการดอยตุง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ร้าน Cabbages & Condoms เป็นต้น
- หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ อาทิ มูลนิธิโรงพยาบาลอภัยภูเบศร
- ผู้ประกอบการหน้าใหม่ที่บุกเบิกโดยผู้ประกอบการเพื่อสังคม อาทิ บริษัท Open dream จำกัด นิติสาร BE
- ธุรกิจภาคเอกชน (Corporate) อาทิ ร้านเลมอนฟาร์ม บริษัท สังคมสุขภาพ จำกัด
- อื่นๆ ได้แก่ จัดตั้งหรือถือหุ้นโดยวัด สถาบันการศึกษา สถาบัน อื่นๆ ฯลฯ เช่น Thai Tribal Crafts Fair Trade (TTC) และ โรงเรียนรุ่งอรุณ เป็นต้น

ที่มา: ประมวลจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ วาระปฏิรูปพิเศษ 1 : วิสาหกิจเพื่อสังคม (2558) และแผนแม่บทสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2553-2557

และคุณมีชัย วีระไวทยะ (ร้านอาหาร Cabbages & Condoms โรงแรม Birds & Bees พัทยา) กำหนดห้ามปนผลกำไร หรือกรณีประเทศฟินแลนด์และเกาหลีใต้ ได้รับการสนับสนุนทางการเงินและสิทธิประโยชน์จากรัฐโดยมีวัตถุประสงค์ชัดเจน เช่น กำหนดสัดส่วนของการจ้างงานที่ต้องมีผู้พิการ/ผู้ด้อยโอกาสอย่างน้อยร้อยละ 30 เป็นต้น สำหรับรูปแบบของวิสาหกิจเพื่อสังคมอาจแบ่งได้ 3 แนวทาง คือ (1) ประโยชน์ที่เกิดขึ้น (2) โมเดลทางธุรกิจ และ (3) กลุ่มบุคคลที่ก่อตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคม ดังแผนภาพรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม

สำหรับประเทศไทย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของวิสาหกิจเพื่อสังคมไว้ ดังนี้ (1) มีกระบวนการผลิต การดำเนินงานกิจการ หรือการดำเนินการในส่วนของการผลิตสินค้าหรือบริการซึ่งมิได้ก่อให้เกิดผลเสียในระยะยาวต่อสุขภาพ สังคม และสิ่งแวดล้อม (2) มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ (3) มีศักยภาพที่จะมีความยั่งยืนทางการเงินได้ด้วยตนเอง (4) ผลกำไรส่วนใหญ่จากการประกอบกิจการหรือการดำเนินการถูกนำไปขยายผลเพื่อการบรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม หรือสิ่งแวดล้อม หรือคืนผลประโยชน์ให้แก่สังคม (5) สามารถมีรูปแบบองค์กรที่หลากหลาย และ (6) มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (ราชกิจจานุเบกษา, อ้างแล้ว)

ขณะที่แผนแม่บทสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2553-2557 (สำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ, 2553) ได้แบ่งรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อประโยชน์ในการวางยุทธศาสตร์และนโยบายในการเสริมสร้างวิสาหกิจเพื่อสังคม จึงแบ่งเป็น 6 กลุ่มหลักตามกลุ่มบุคคลที่จัดตั้งคือ (1) เครือข่ายและองค์กรชุมชน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ องค์กรการเงินชุมชน (2) องค์กรสาธารณประโยชน์ ได้แก่ ธุรกิจที่จัดตั้ง และ/หรือถือหุ้นโดยองค์กรสาธารณประโยชน์ (3) ธุรกิจที่จัดตั้งหรือถือหุ้นโดยหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ (4) ผู้ประกอบการหน้าใหม่ที่บุกเบิกโดยผู้ประกอบการเพื่อสังคม (5) ธุรกิจที่จัดตั้งโดยธุรกิจเอกชน (Corporate) และ (6) อื่นๆ ได้แก่ จัดตั้งหรือถือหุ้นโดยวัด สถาบันการศึกษา สถาบันอื่นๆ ฯลฯ

การดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย

วิสาหกิจเพื่อสังคมมีการดำเนินงานมานานแล้วในประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของสหกรณ์ กลุ่มอาชีพหรือออมทรัพย์ในรูปวิสาหกิจชุมชน มีเป้าหมายเพื่อตอบสนองปัญหาในท้องถิ่นทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น วิสาหกิจชุมชนที่รักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือ การอนุรักษ์ธรรมชาติทางทะเลที่เกิดปัญหาจากการท่องเที่ยว หรือการใช้สารเคมี และการทำธุรกิจเกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ เกษตรพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

รูปแบบวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามผู้ก่อตั้ง

รูปแบบของกิจการ	ลักษณะที่สำคัญ	จุดเด่นและอุปสรรค	ตัวอย่าง
เครือข่ายและองค์การชุมชน	วิสาหกิจชุมชน ท้องเที่ยวชุมชน สหกรณ์ องค์การการเงินชุมชน	- สามารถแก้ไขปัญหาสังคม สุขภาวะและสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีการจัดตั้ง บริหารจัดการและดำเนินกิจการโดยคนในชุมชนซึ่งเข้าใจสถานะและปัญหาในชุมชนอย่างถ่องแท้ - ต้องการตัวกลางหรือการเข้าถึงภาคธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อบริหารจัดการกิจการให้สามารถพัฒนาจนมีขนาดใหญ่	กลุ่มออมทรัพย์คลองเปี้ยะ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ คุรุชบยอดแก้ว
องค์กรสาธารณประโยชน์	ธุรกิจที่จัดตั้งและ/หรือถือหุ้นโดยองค์กรสาธารณประโยชน์	- องค์กรหลายแห่งเริ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมด้วยเงินทุนที่ได้มาจากเงินบริจาคและเงินให้เปล่า ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหลักและนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้ - กิจการในกลุ่มนี้ประสบปัญหามากกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ เนื่องจากกลุ่มคนที่เลือกทำงานในองค์กรมักขาดความเชี่ยวชาญ ความเข้าใจและ/หรือความสนใจในการดำเนินงานทางธุรกิจที่จำกัด	โครงการดอยตุง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ร้าน Cabbages & Condoms (สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน)
หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจที่จัดตั้งและ/หรือถือหุ้นโดยหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ	- เป็นการกระจายการให้บริการสาธารณะต่างๆ จากหน่วยงานของรัฐไปสู่วิสาหกิจเพื่อสังคม โดยให้อำนาจในการบริหารงานของชุมชนเพิ่มขึ้นในการริเริ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมด้วยเงินทุนสนับสนุนในการเริ่มต้นกิจการเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความใกล้ชิดกับชุมชน - กิจการในกลุ่มนี้ประสบปัญหาการบริหารจัดการเชิงธุรกิจเนื่องจากกลุ่มคนที่ดำเนินงานส่วนใหญ่มาจากภาครัฐซึ่งบางส่วนขาดประสบการณ์ในเชิงธุรกิจ รวมทั้งขาดศักยภาพที่จะทำให้กิจการเติบโตได้อย่างยั่งยืน	มูลนิธิโรงพยาบาลถลอมบุรี
ผู้ประกอบการใหม่	กิจการที่บุกเบิกโดยผู้ประกอบการเพื่อสังคม	- คนรุ่นใหม่มีความสนใจจัดตั้งธุรกิจที่นอกจากจะสร้างผลกำไรแล้วยังมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม สุขภาวะ และสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการใหม่มักประสบปัญหาทางด้านเงินทุนอย่างมาก ทั้งในการระดมทุนเริ่มต้นกิจการและเงินทุนในการขยายกิจการ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจเนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้มีพื้นฐานความรู้ด้านบริหารธุรกิจ หรือถ้ามีก็ขาดประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ	บริษัท OpenDream จำกัด นิตยสาร BE
ธุรกิจภาคเอกชน	ธุรกิจที่จัดตั้งโดยธุรกิจเอกชน (Corporate)	- เป็นการต่อยอดมาจากกิจกรรม CSR ขององค์กรที่ถูกพัฒนาให้เป็นธุรกิจเพื่อสังคมที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน - มักจะไม่ประสบปัญหาด้านเงินทุน รวมทั้งมีความเชี่ยวชาญในการดำเนินธุรกิจเป็นอย่างดี	ร้านเลมอนฟาร์ม (บริษัทสังคมสุขภาพ จำกัด)
วิสาหกิจเพื่อสังคมอื่นๆ	ธุรกิจที่จัดตั้งหรือถือหุ้นโดยวัด สถาบันการศึกษา สถาบันอื่นๆ ฯลฯ	- มีแนวโน้มที่จะสามารถส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานต่างๆ เพื่อช่วยเหลือคนในท้องถิ่นๆ เพื่อแก้ปัญหาสังคมและการให้บริการเสริมหรือทดแทนบริการของหน่วยงานรัฐโดยตรง - การสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุน ดังนั้นเงินสำหรับวิสาหกิจเพื่อสังคมในกลุ่มนี้จึงถือว่ามีความจำเป็นโดยเฉพาะในการเริ่มต้นกิจการ	Thai Tribal Crafts Fair Trade (TTC) โรงเรียนรุ่งอรุณ

ที่มา: ประมวลจากแผนแม่บทสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2553-2557 และศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ. “การศึกษากรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย” 2558.

โดยประมาณว่ามีวิสาหกิจเพื่อสังคมในรูปแบบเครือข่ายและองค์กรชุมชนกว่าแสนราย ส่วนการก่อตั้งในรูปแบบองค์กรสาธารณประโยชน์ หน่วยราชการ และธุรกิจเอกชน ประมาณกว่า 400 แห่ง อย่างไรก็ตาม อาจมีการนับรวมองค์กรที่มีลักษณะใกล้เคียงแต่ไม่นับว่าเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมตามนิยามที่กำหนดไว้เบื้องต้น

จำนวนวิสาหกิจเพื่อสังคมจำแนกตามผู้ก่อตั้ง

ผู้ก่อตั้ง	จำนวน (แห่ง)	มูลค่าธุรกิจ
เครือข่ายและองค์กรชุมชน	>100,000	แสนล้านบาท
องค์กรสาธารณประโยชน์	>100	ร้อยล้านบาท
หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ	<10	ล้านบาท
ผู้ประกอบการใหม่	>200	พันล้านบาท
ธุรกิจเอกชน	<10	พันล้านบาท
อื่นๆ	<100	ร้อยล้านบาท

ที่มา: แผนแม่บทส่งเสริมกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2553-2557

การดำเนินงานในรูปแบบของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ก่อตั้งมาเป็นเวลานานและเป็นที่ยอมรับ เช่น สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง มูลนิธิโรงพยาบาลก๊วยกู่บอร์ ฯลฯ แต่มีจำนวนน้อยและจำกัดอยู่ในวงแคบ การสำรวจจำนวนวิสาหกิจเพื่อสังคมของสำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (สกส.) ปี 2558 พบว่า เครือข่ายและองค์กรชุมชนประมาณร้อยละ 2-3 เท่านั้นที่เข้าข่ายเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมกับการสอบถามธุรกิจ ผู้ประกอบการรายใหม่ มูลนิธิและองค์กรไม่แสวงหากำไร มีองค์กรที่เข้าข่ายเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมกว่า 1,000 แห่ง ขณะที่องค์กรที่เข้าข่ายตามกฎหมายภาษีธุรกิจ 361 แห่ง และมีเพียง 101 แห่ง ที่ผ่านหลักเกณฑ์ตามกฎหมายภาษีธุรกิจ

การขับเคลื่อนวิสาหกิจเพื่อสังคม ภาครัฐได้มีการเคลื่อนไหวอย่างจริงจังในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยการผลักดันกฎหมายสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคม ในปี 2553 รัฐได้จัดตั้งสำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (สกส.) ตามระเบียบกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนแม่บทว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2553-2557 ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์การสร้างการรับรู้และการเรียนรู้เรื่องกิจการเพื่อสังคมในประเทศไทย (2) ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบและขีดความสามารถของกิจการเพื่อสังคม และ (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร

ในปี 2554 รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (คกส.) เพื่อจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และสนับสนุนความช่วยเหลือให้กับวิสาหกิจเพื่อสังคม ทำให้เกิดงานพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตของวิสาหกิจเพื่อสังคม ได้แก่ การมีระบบและทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคมกว่า 400 กิจการ การเกิดขึ้นขององค์กรบ่มเพาะทั้งในรูปแบบหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาหรือองค์กรตัวกลางรวมกว่า 10 แห่ง มีเครือข่ายผู้สนใจติดตามกิจกรรมต่างๆ ของ สกส. มากกว่า 10,000 คน (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2558 : น. 2) รวมทั้งมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม การสนับสนุนด้านภาษีโดยออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการยกเว้นรายการ พ.ศ. 2559 และได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมในปี 2558 ซึ่งอยู่ระหว่างเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาภายหลังเปิดรับฟังความคิดเห็น (2 ครั้ง) ขณะที่ สกส. ก็ยุติบทบาทชั่วคราวตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559

ต่อมาได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 โดยให้อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นกรรมการและเลขานุการแทนผู้อำนวยการสำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ และให้ คกส. แต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้จำนวนไม่เกินสามคน และให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูลและกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวกับคณะกรรมการ รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย โดย คกส. ได้ออกประกาศว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอหนังสือรับรองกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2561 (วันที่ 9 พฤษภาคม 2561)

ด้านการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์รับผิดชอบทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ผ่านเกณฑ์ของคณะกรรมการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (คกส.) 101 แห่ง และมีเป้าหมายพัฒนางานกิจการที่มีศักยภาพให้เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมร้อยละ 50 จากจำนวน 361 แห่ง สนับสนุนการกระจายสินค้าและขยายช่องทางการตลาดผ่านเครือข่ายความร่วมมือทางธุรกิจและการจับคู่พันธมิตรทางธุรกิจ ตลอดจนสนับสนุนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้บริโภคและภาคธุรกิจอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์และบริการของกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคม

มากขึ้น การผลักดันวิสาหกิจเพื่อสังคมที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบาย
 สานพลังประชารัฐโดยให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยรับรอง
 การเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 77 แห่ง (จังหวัดละ
 1 แห่ง) รวมทั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดอบรม
 ให้ความรู้ และสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงภาคธุรกิจและภาคสังคม
 ร่วมกันพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ดี
 ทางสังคม ตลอดจนผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ
 เพื่อสังคม พ.ศ. เพื่อให้มีองค์กรตัวกลาง กลไก และเครื่องมือ
 ต่างๆ ในการขับเคลื่อนวิสาหกิจเพื่อสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเติบโตของวิสาหกิจเพื่อสังคม

แม้จะมีการตื่นตัวและผลักดันให้วิสาหกิจเพื่อสังคมเข้ามา
 มีบทบาทและสร้างผลลัพธ์ให้เกิดขึ้นทางสังคม อย่างไรก็ตาม
 การเติบโตของวิสาหกิจเพื่อสังคมของไทยยังอยู่ในวงจำกัดเมื่อ
 เทียบกับต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น ประเทศอินโดนีเซียที่แต่เดิมมี
 องค์กรลักษณะนี้เพียง 1 องค์กร แต่ปัจจุบันมีเพิ่มขึ้นถึง 2,000
 องค์กร ประเทศอินเดียที่มีองค์กรภาคประชาชนมากกว่า 1 ล้าน
 องค์กร ประเทศบังกลาเทศมีหน่วยงานภาคประชาชน 20,000
 หน่วยงาน ประเทศแคนาดามีหน่วยงานภาคประชาชนที่จัด
 ทะเบียนมีเพิ่มมากขึ้นประมาณร้อยละ 50 จากปี ค.ศ. 1987
 ปัจจุบันมีหน่วยงานภาคเอกชนถึง 200,000 หน่วยงาน หรือ
 ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีจำนวนองค์กรภาคประชาชนเพิ่มขึ้นจาก
 464,000 เป็น 734,000 องค์กร ฯลฯ (สศช., 2554) ทั้งนี้ ปัจจัย
 สำคัญต่อการเติบโตของวิสาหกิจเพื่อสังคม ประกอบด้วย

1. การกำหนดนิยาม ซึ่งหากไม่ชัดเจนจะทำให้เกิด
 ความสับสนและทำให้ระบบการสนับสนุนจากภาครัฐไม่สามารถ
 ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเป็น
 นิยามที่ชัดเจนแต่ไม่คับแคบเกินไปเพื่อให้ครอบคลุมประเด็น
 ที่หลากหลายตามความสนใจ เป็นการเปิดโอกาสหรืออำนาจ
 ความสะดวกให้ผู้ที่ต้องการทำงานแก้ปัญหาสามารถปฏิบัติงาน
 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การสนับสนุนเชิงนโยบายจากภาครัฐ โดยเฉพาะ
 การสร้างระบบนิเวศและโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการเกิด
 วิสาหกิจเพื่อสังคม ได้แก่ การสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการ
 ทางสังคม (Social Entrepreneurship) การวิจัยนวัตกรรมสังคมและ
 การประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment)
 ระบบทะเบียนเพื่อรับรองวิสาหกิจเพื่อสังคม การมีแหล่งเงินทุน
 หรือกองทุน ตลอดจนมีกลไกในการขับเคลื่อน

3. ความตื่นตัวของสังคมในการร่วมสนับสนุน โดยเปิด
 พื้นที่สื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้กับวิสาหกิจเพื่อสังคม การ
 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจเพื่อสังคมกับภาค
 ประชาชนและเอกชน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาประเทศที่มีความก้าวหน้าในการ
 ขับเคลื่อนวิสาหกิจเพื่อสังคม จะเห็นว่าภาครัฐมีบทบาทสำคัญ
 ในการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศต่างๆ
 ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

บทบาทภาครัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศต่างๆ

	อังกฤษ	ฟินแลนด์	อเมริกา	แคนาดา	สิงคโปร์	เกาหลีใต้
บทบาทของรัฐบาลในการสนับสนุน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การกำหนดนิยามที่ชัดเจน	✓	✓		✓	✓	✓
กลยุทธ์ระยะยาวของภาครัฐ	✓			✓	✓	
การมีนโยบายในการพัฒนาองค์กรตัวกลาง	✓					
การมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การพัฒนาบริการสาธารณะของรัฐด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมจากวิสาหกิจเพื่อสังคม	✓					
กองทุนเฉพาะเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม	✓		✓	✓		
ความร่วมมือระหว่างประเทศ	✓		✓	✓		
การสนับสนุนทางการเงินสำหรับการวิจัยและนวัตกรรม	✓		✓	✓	✓	✓

ที่มา: แผนแม่บทสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2553-2557

สำหรับประเทศไทย การขับเคลื่อนวิสาหกิจเพื่อสังคม
 แม้จะมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีในการจัดตั้งสำนักงานสร้าง
 เสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ แต่ยังคงขาดการสนับสนุนอย่างเป็น
 ระบบ ทำให้ขาดองค์กรตัวกลางที่จะเป็นศูนย์กลางและกลไก
 การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการสนับสนุนและสร้างศักยภาพ
 วิสาหกิจเพื่อสังคม ทั้งในด้านงานวิจัยพัฒนานวัตกรรมสินค้า
 การวัดผลกระทบทางสังคม การบริหารจัดการ ตลอดจนแหล่งทุน/
 กองทุนที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดขยายผลให้กว้างขวางมากขึ้น

นอกจากนี้ การดำเนินงานของวิสาหกิจเพื่อสังคมยังมี
 ข้อจำกัดเรื่องเงินทุนและแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะวิสาหกิจ
 เพื่อสังคมประเภทก่อตั้งโดยเครือข่ายและองค์กรชุมชนองค์กร
 สาธารณประโยชน์ เนื่องจากแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่จะมาจาก
 ภายนอกคือ งบประมาณและเงินบริจาคเพื่อการกุศล ดังนั้น จึงมี
 ความเสี่ยงมากกว่ากิจการทั่วไป เพราะความไม่แน่นอนของเงินบริจาค
 สำหรับวิสาหกิจเพื่อสังคมประเภทก่อตั้งโดยผู้ประกอบการใหม่
 อาจจะมีบางรายที่ประสบปัญหาเงินทุนหมุนเวียนและมีความ

เสี่ยงด้านธุรกิจเนื่องจากวิสาหกิจเพื่อสังคมเป็นเรื่องใหม่ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีความเชี่ยวชาญด้านธุรกิจ ประกอบกับความคลุมเครือเกี่ยวกับคำนิยาม และรูปแบบที่เหมาะสมภายใต้บริบทของประเทศไทย จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและขยายตัวของวิสาหกิจเพื่อสังคม

สำหรับความต้องการการสนับสนุนของวิสาหกิจเพื่อสังคม ผลการสำรวจของกระทรวงพาณิชย์ในวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากสำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (สกส.) 101 ราย พบว่าส่วนใหญ่ต้องการได้รับการสนับสนุนและส่งเสริม 7 ประการ ได้แก่ (1) การผสมผสานแนวคิดและความรู้ด้านนวัตกรรมทางสังคมในระบบการศึกษา (2) การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการเพื่อสังคม เช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านการเงินและบัญชี เป็นต้น (3) ระบบการจดทะเบียนและกฎระเบียบของกิจการเพื่อสังคม (4) ระบบการสื่อสารส่งเสริมช่องทางการตลาด (5) ระบบการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการจากกิจการเพื่อสังคม (6) ระบบการตลาดออนไลน์เพื่อการลงทุนในวิสาหกิจเพื่อสังคม และ (7) สนับสนุนการลงทุนเพื่อสังคม (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2560)

สรุปและข้อเสนอแนะ

วิสาหกิจเพื่อสังคมเป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม ที่มีการนำนวัตกรรมสังคมเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหา จะเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นในการช่วยลดปัญหาสังคม ลดช่องว่างระหว่างกลุ่มคน รวมทั้งลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับประเทศไทยแม้มีองค์กรที่มีเป้าหมายดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาชุมชนและสังคมจำนวนมากทั้งเครือข่ายชุมชน องค์กรสาธารณประโยชน์แต่ยังขาดโมเดลธุรกิจเพื่อหารายได้ ขณะที่ธุรกิจจำนวนไม่น้อยดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมแต่ยังเป็นองค์กรที่แสวงหากำไรสูงสุดเพื่อเจ้าของ/ผู้ถือหุ้น การสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งเปิดช่องทางเพื่อยกระดับเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมจะช่วยขยายบทบาทของวิสาหกิจเพื่อสังคมในการพัฒนาประเทศมากขึ้น โดยแนวทาง ดังนี้

- การเร่งผลักดันพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. เพื่อให้มีองค์กรที่เป็นศูนย์กลางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมอย่างเป็นองค์รวม และต่อเนื่อง ตลอดจนเป็นกลไกขับเคลื่อนและสร้างเครือข่ายในทุกกระดับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมสอดคล้องกับปฏิรูปประเทศด้านสังคมในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

- การสนับสนุนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยสนับสนุนการสร้างความเป็นผู้ประกอบการที่มีทักษะในการขับเคลื่อนธุรกิจและมุ่งมั่นพัฒนาสังคมไปพร้อมกัน พัฒนาศักยภาพความรู้ด้านการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและระบบทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างความรู้และนวัตกรรมทางสังคมทั้งตัวสินค้าและบริการ การบริหารจัดการ การสร้างแหล่งเงินทุนรูปแบบใหม่ เช่น การคิดแปรรูปขยะต่างๆ เป็นสินค้าเพื่อสร้างรายได้และลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และการใช้พันธบัตรเพื่อสังคม (Social Impact Bond) สนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมในการดำเนินงาน เป็นต้น

- การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคม และระหว่างกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมกับภาคธุรกิจ และระหว่างกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมและภาคประชาสังคม ผ่านโซเชียลมีเดียและการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และการช่วยเหลือด้านธุรกิจ

- การแบ่งกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อสนับสนุนให้ตรงกับความต้องการของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีหลากหลายทั้งเวลาดำเนินงาน รูปแบบ และขนาด เช่น วิสาหกิจเพื่อสังคมที่อยู่ระยะเริ่มต้น มักขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในปัญหาต้องการแก้ไข ขาดโมเดลทางธุรกิจที่เหมาะสม รวมถึงขาดระบบการเงินและบัญชีทำให้ประสบความล้มเหลวและเลิกกันไป จึงควรได้รับการสนับสนุนทางวิชาการ และเงินทุนเริ่มต้นสำหรับทดลองโมเดลทางธุรกิจ ขณะที่องค์กรที่ดำเนินงานมาระยะหนึ่งการอยู่รอดภายใต้ระบบตลาดปกติขึ้นอยู่กับการเข้าถึงเงินทุนในรูปแบบเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ หรือเงินร่วมทุน คำแนะนำทางธุรกิจรวมถึงเครือข่ายสนับสนุนรูปแบบคู่ค้าทางธุรกิจ เป็นต้น

- การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และออกตรารับรองสินค้าและบริการของเครือข่ายวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีคุณภาพเพื่อสร้างตลาดรองรับและสนับสนุนสินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคม ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภคในการบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)

องค์ประกอบหลัก	2558				2559				2560				2561
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
1. คุณภาพของคน													
<i>การมีงานทำ^{1/}</i>													
การมีงานทำ (พันคน)	37,612	37,752	38,330	38,370	37,684	37,393	38,263	37,430	37,443	37,538	37,647	37,205	37,361
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.94	0.88	0.92	0.80	0.97	1.08	0.94	1.00	1.21	1.22	1.19	1.12	1.24
อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)													
- รวม	0.94	0.88	0.92	0.80	0.97	1.08	0.94	0.97	1.21	1.24	1.19	1.12	1.24
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.48	0.37	0.37	0.42	0.45	0.42	0.41	0.47	0.62	0.53	0.45	0.57	0.60
- มัธยมศึกษาตอนต้น	1.29	0.84	1.20	0.96	1.35	1.41	0.98	1.34	1.27	1.57	1.47	1.27	1.62
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	1.22	1.19	1.09	0.98	1.17	1.33	0.91	1.07	1.64	1.41	1.21	1.22	1.53
- อาชีวศึกษา	1.15	1.19	1.28	1.07	1.90	1.70	1.22	1.44	2.25	2.51	1.61	1.45	2.03
- วิชาชีพชั้นสูง	1.37	1.77	1.81	1.17	1.27	2.13	1.51	1.17	2.34	2.63	2.47	1.89	2.18
- อุดมศึกษา	1.61	1.86	1.82	1.44	1.61	1.98	2.24	1.75	1.91	2.02	2.40	2.07	1.96
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน)	281.2	277.2	250.9	280.8	292.9	351.8	217.3	237.4	335.6	350.1	271.4	256.0	335.7
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สพ.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)													
สัดส่วนกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)													
- รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	47.90	47.92	47.78	47.46	46.75	46.62	46.83	45.78	45.80	45.49	45.36	45.06	45.68
- มัธยมศึกษาตอนต้น	15.82	15.79	15.79	15.90	16.13	16.04	16.28	16.45	16.39	16.38	16.85	16.88	16.56
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	12.16	12.24	12.25	12.44	12.61	12.56	12.42	12.77	12.64	12.77	12.61	12.75	12.77
- อาชีวศึกษา	3.57	3.62	3.67	3.39	3.57	3.69	3.71	3.65	3.71	3.60	3.76	3.66	3.52
- วิชาชีพชั้นสูง	4.77	5.00	5.05	5.01	4.89	5.04	5.01	5.14	4.99	5.22	5.18	5.16	5.15
- อุดมศึกษา	15.77	15.43	15.46	15.80	16.05	16.04	15.74	16.21	16.46	16.54	16.25	16.49	16.32
สุขภาพ													
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง (ราย) ^{2/}													
- ปอดอักเสบ	56,556	42,176	57,754	60,473	65,661	45,244	72,851	61,455	65,600	53,992	79,748	68,401	57,835
- ไข้เลือดออก	7,538	24,409	60,768	52,237	14,840	7,874	25,744	15,473	8,020	12,936	20,995	11,238	4,998
- มือ เท้า และปาก	9,217	7,771	14,594	9,810	10,066	19,012	39,589	11,243	15,746	18,248	28,213	7,982	8,694
- ไข้หวัดใหญ่	24,206	10,840	18,397	24,483	43,634	14,135	58,535	53,058	20,192	18,930	108,122	50,567	36,849
- ปวด	1,804	1,956	1,774	1,508	1,820	1,841	1,887	1,178	1,416	1,501	1,146	784	1,132
- หัด	224	236	276	279	221	271	466	730	1,398	711	591	485	547
- ฉี่หนู	283	393	723	752	446	401	671	777	575	601	1,166	1,132	402
- ไข้สมองอักเสบ	164	144	178	146	179	187	231	175	251	210	211	143	182
- อหิวาตกโรค	2	2	4	100	41	2	7	1	2	2	2	2	-
- ไข้กาฬหลังแอ่น	4	6	9	6	6	5	4	2	5	9	8	6	1
- พิษสุนัขบ้า	1	1	2	1	4	2	5	2	1	4	2	1	7
2. ความมั่นคงทางสังคม													
<i>ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)^{3/}</i>													
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุ-การจราจรทางบก	9.67	9.57	8.02	8.83	7.11	5.82	5.26	5.37	5.15	4.68	3.95	4.72	4.31
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	8.96	9.71	8.77	9.92	8.65	8.31	7.57	6.95	6.79	6.95	6.83	6.47	6.50
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	16.20	18.87	19.18	17.51	24.32	22.32	24.55	22.82	18.90	21.3	22.18	21.08	19.08
- สัดส่วนคดียาเสพติด	123.55	99.15	96.05	96.37	84.31	78.60	89.61	95.51	96.05	93.81	110.51	112.62	117.06
<i>การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}</i>													
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	1,522	1,911	1,787	1,898	2,033	1,983	1,744	1,649	1,701	2,807	2,304	2,058	1,766
- กรณีสัญญา	632	753	742	748	727	795	509	606	548	1,380	928	851	660
- กรณีฉลาก	572	726	614	640	704	559	387	360	618	472	486	450	522
- กรณีโฆษณา	260	272	253	334	457	373	298	500	432	827	734	432	330
- กรณีกฎหมาย	4	1	1	-	25	12	-	-	-	-	-	-	-
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	54	159	177	176	120	244	550	183	103	128	156	325	254
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	12,293	12,300	12,865	12,250	11,666	10,555	12,438	12,670	12,071	12,681	9,432	11,127	11,082

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
1. คุณภาพของคน												
การทำงานทำ												
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คนปี) ^{6/}	201,450	209,094	208,294	203,072	216,435	215,823	228,623	235,077	242,394	249,926	260,213	272,477
อัตราการผลิตงานทำ (ร้อยละ) ^{7/}	97.96	98.13	98.19	98.13	98.43	98.83	98.81	98.81	98.70	98.62	98.50	98.32
อัตราการผลิตงาน (ร้อยละ) ^{7/}	1.51	1.38	1.38	1.49	1.04	0.70	0.70	0.70	0.80	0.88	0.99	1.18
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน) ^{6/} (ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)	578	597	508	605	521	383	347	274	256	273	275	303
สุขภาพ ^{8/}												
อัตราผู้ป่วยนอก (ต่อประชากรพันคน)	2,080	2,292	2,436	2,639	2,816	2,948	3,116	2,917	2,837	3,160	3,733	
อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)												
- มะเร็ง และเนื้องอกทุกชนิด	113	617	629	613	784	821	862	902	829	1,026	1,083	
- หัวใจ	618	688	750	793	845	936	955	887	845	1,012	1,027	
- เบาหวาน	587	650	676	736	793	849	868	1,081	1,033	1,233	1,293	
- ความดันโลหิต	660	778	861	981	1,059	1,187	1,246	1,622	1,561	1,901	2,009	
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ความหลังผิด (ต่อประชากรแสนคน)	46	49	47	50	57	64	63	83	79	92	95	
ความผิดปกติทางอารมณ์ (ต่อประชากรแสนคน)	16	18	20	26	31	34	35	43	45	55	58	
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	65	63	61	61	56	60	54	46	39	44	42	
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	42	42	46	49	57	61	62	60	51	72	76	
ประชากร												
อัตราส่วนการพึ่งพิง (ร้อยละ) ^{9/}	49.26	48.84	48.43	48.11	55.22	55.47	55.83	56.29	56.85	57.50	58.24	59.06
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{10/}	21.94	20.04	20.43	17.88	16.37	13.22	12.64	10.94	10.53	7.21	8.61	
การศึกษา												
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{11/}												
- ประถมศึกษา	103.47	104.51	104.83	104.00	104.30	103.50	104.00	102.72	102.24	102.40	102.74	
- มัธยมศึกษาตอนต้น	96.67	96.37	95.62	94.87	98.01	98.43	97.65	96.75	97.13	98.71	96.77	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	65.77	67.16	68.14	69.57	71.68	72.18	73.18	75.07	77.29	78.45	78.57	
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	62.50	61.05	60.47	56.21	46.21	47.18	51.85	46.48	46.22	48.17	47.72	
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{12/}	7.8	7.9	8.0	8.1	8.2	8.2	8.0	8.0	8.1	8.5	8.5	8.6
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ^{13/}	8.7	8.7	8.8	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0	9.3	9.4	9.5
- ชาย	8.9	8.8	8.9	9.0	9.1	9.2	8.9	8.9	9.0	9.3	9.3	9.4
- หญิง	8.6	8.6	8.7	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0	9.4	9.5	9.6
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ^{13/}	4.2	4.3	4.4	4.4	4.6	4.7	4.5	4.7	4.8	5.0	5.0	5.0
- ชาย	4.9	5.0	5.1	5.1	5.3	5.4	5.1	5.3	5.4	5.6	5.7	5.7
- หญิง	3.6	3.8	4.0	3.9	4.1	4.2	4.1	4.3	4.3	4.5	4.5	4.5
2. ความมั่นคงทางสังคม												
สถาบันครอบครัว												
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{14/}	98.50	99.30	98.86	99.70	99.78	99.84	99.53	99.71	99.64	99.59	99.62	99.69
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ) ^{15/}	62.24	61.65	63.97	63.18	63.08	65.17	68.31	65.58	65.53	65.34	67.98	
หลักประกันทางสังคม												
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{16/}	97.82	98.75	99.16	99.47	99.36	99.95	99.90	99.87	99.84	99.92	99.95	99.95
- ประกันสังคม	14.75	15.35	15.73	15.34	15.60	15.91	15.99	16.54	16.83	17.18	17.67	17.95
-สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	6.51	8.22	8.00	7.90	7.75	7.77	7.69	7.80	7.62	7.37	7.21	7.48
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	76.20	74.79	75.06	75.86	75.20	75.28	75.27	74.61	73.48	73.71	73.44	72.84
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	-	-	-	-	-	-	-	0.15	0.87	0.93	0.93	0.92
- สิทธิอื่นๆ	0.36	0.39	0.37	0.37	0.81	1.00	0.95	0.93	1.03	0.73	0.70	0.76
- สิทธิว่าง (ผู้ยังไม่ลงทะเบียนสิทธิ)	2.18	1.25	0.84	0.53	0.64	0.05	0.10	0.13	0.16	0.08	0.05	0.05
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{17/}	24.32	24.86	24.65	24.53	25.11	27.07	29.70	31.56	35.32	35.77	36.69	38.44
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)												
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{18/}	20.20	19.80	18.20	16.90	11.90	14.15	11.84	11.29	9.99	9.77	12.75	13.19
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{18/}	69.30	62.60	52.80	51.40	45.80	39.76	40.03	36.97	37.26	38.24	32.22	27.65
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{18/}	122.40	115.80	106.00	93.70	88.90	78.88	79.72	77.40	72.70	73.44	96.22	85.33
สัดส่วนคดียาเสพติด ^{18/}	176.20	225.00	320.00	371.60	416.40	539.91	565.44	688.30	568.67	424.77	356.21	422.29
ร้อยละของคดีเล็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด												
ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ^{4/}	11.85	12.92	14.06	13.57	12.62	11.77	19.98	20.37	17.52	19.03	20.02	

องค์ประกอบหลัก	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
<i>การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}</i>												
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	5,693	5,898	4,504	6,818	6,574	7,427	9,489	7,093	6,638	7,118	7,409	8,870
- กรณีสัญญา	2,875	2,681	1,758	2,794	2,362	2,927	3,547	2,729	2,571	2,875	2,637	3,707
- กรณีฉลาก	2,059	1,937	1,540	2,827	2,835	3,121	3,876	2,631	2,352	2,552	2,010	2,026
- กรณีโฆษณา	673	1,187	892	1,072	1,354	1,257	2,013	1,033	1,515	1,119	1,628	2,425
- กรณีกฎหมาย	-	-	-	-	-	5	38	624	69	6	37	-
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	86	93	314	125	23	117	15	76	131	566	1,097	712
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	12,984	14,599	16,808	34,804	53,341	61,242	60,982	41,773	38,701	49,708	47,329	45,311
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน												
<i>พฤติกรรมในการบริโภค</i>												
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	88.75	87.83	88.36	87.90	88.32	88.07	88.30	88.07	87.88	87.11	87.10	
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	11.25	12.17	11.64	12.10	11.68	11.93	11.70	11.93	12.12	12.89	12.90	
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	-	29.30	-	32.04	-	31.53	-	32.22	32.29	34.00	-	
อัตราการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	-	21.22	-	20.70	-	21.36	-	19.94	20.72	19.90	-	
<i>การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน</i>												
การใช้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน) ^{21/}	-	-	-	2.90	-	-	-	-	-	3.19	-	
- การอ่านหนังสือ (รวมถึงพิมพ์/วารสารทางอินเทอร์เน็ต)	-	-	-	1.00	-	-	-	-	-	1.11	-	
- การดูโทรทัศน์	-	-	-	2.70	-	-	-	-	-	3.00	-	
- การดูวิดีโอ	-	-	-	2.50	-	-	-	-	-	2.07	-	
- การฟังรายการวิทยุ	-	-	-	1.60	-	-	-	-	-	1.64	-	
- การท่องอินเทอร์เน็ต	-	-	-	1.90	-	-	-	-	-	2.03	-	
- การฟังโสตสื่ออื่นๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.26	-	
จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ Internet (ล้านคน) ^{22/}	8.50	9.30	10.96	12.33	13.80	14.80	16.60	18.30	21.70	24.59	29.80	33.40
4. สิ่งแวดล้อม												
<i>สารอันตราย</i>												
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน) ^{23/}	29.34	30.20	29.40	39.64	79.96	65.36	68.13	62.38	21.42	20.36	n.a.	n.a.
<i>ขยะ</i>												
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	14.60	14.72	23.93	24.11	24.22	25.35	24.73	26.77	26.19	26.85	27.06	27.39
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นใน กทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94	4.19	4.21	4.88
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะใน กทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94	3.70	3.73	3.88
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	1.83	1.85	3.13	3.07	3.16	3.41	3.57	3.30	2.69	3.45	3.51	
<i>มลพิษทางอากาศ</i>												
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กลงว่า 10 ไมครอน มคก./ลบ.ม. (บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.) ^{23/}	43.35	46.27	47.90	42.50	37.80	38.10	38.20	41.00	41.30	38.20	38.38	35.43

ที่มา: 1/ 7/ รายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

2/ สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

3/ ข้อมูลสถิติคดีอาญาและอาชญากรรมจากศูนย์ข้อมูลอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ. 2553-2583
ประมวลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4/ กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5/ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานয়กรรรมศรี (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สคบ. ให้บริษัทเอกชนดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)

6/ ข้อมูล GDP chain volume measures [reference year = 2002] (original) จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

8/ สถิติสาธารณสุข กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข

ตั้งแต่ปี 2556 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค

9/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตั้งแต่ปี 2553 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

10/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

11/ สถิติการศึกษาฉบับย่อ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

12/13/ ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
ข้อมูลตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นไป จากปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

14/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

15/ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

16/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

17/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

18/ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากสำนักบริหารทะเบียน กระทรวงมหาดไทย

19/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

20/ การสำรวจพฤติกรรมกรมสุขภาพและกรมส่งเสริมสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2547, 2550, 2554 และ 2557 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2552, 2556 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ปี 2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป) ทำการสำรวจทุก 2 ปี

21/ รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ. 2547, 2552 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทำการสำรวจทุก 5 ปี

22/ ข้อมูลปี 2545-2551 ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ. 2552-2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

23/ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. 2561. จำนวนผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน.

_____. 2561. ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน.

กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. 2561. “ประกาศคณะกรรมการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอหนังสือรับรองกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2561”.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. (ร่าง) สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2560.

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2560. พณิชย์จัดงาน “วิสาหกิจเพื่อสังคมกับบทบาทที่เหนือกว่าการเป็นผู้ให้”. www.dbd.go.th.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2558. แนวทางการเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงจากมลพิษทางอากาศ: กรณีฝุ่นละอองขนาดเล็ก.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2560. รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2560.

เกรลิน มะลิ. 2557. “กิจการเพื่อสังคมในประเทศไทย” วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557 น. 104-112.

ชัยยุทธ์ ชำนาญเลิศกิจ. 2557. “กิจการเพื่อสังคมในระบบตลาดเป็นฐานเพื่อผลตอบแทนทางสังคมต่อการลงทุนที่ยั่งยืน” วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 6 ฉบับที่ 12 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557 น.70-86.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2561. สถิติสถาบันการเงิน.

ราชกิจจานุเบกษา. 2554. “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2554” เล่ม 128 ตอนพิเศษ 55 ง 18 พฤษภาคม 2554.

_____. 2554. “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560” เล่ม 134 ตอนพิเศษ 325 ง 29 ธันวาคม 2560.

ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ. 2558. “การศึกษารอบแนวคิดเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย” วารสารสมาคมนักวิจัย ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2558 น. 30-47.

ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2560. สถิติคดีจราจรทางบก มกราคม-มีนาคม 2561.

_____. 2560. สถิติคดีอาญา มกราคม-มีนาคม 2561.

ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. 2560. รายงานสถานการณ์ การพนันในสังคมไทยปี 2560.

ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลสงกรานต์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2561. สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2561.

สถณี อาชวนันทกุล และคณะ. 2560. “โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมสำหรับกิจการเพื่อสังคม และจัดทำกรณีศึกษานำร่อง” สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2558. “สภาปฏิรูปแห่งชาติ วาระปฏิรูปพิเศษ 1 : วิสาหกิจเพื่อสังคม” สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ. 2561. เนาะ 6 ข้อ วิธีแก้ปัญหามลพิษ. วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2561.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561. ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2561. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร.

สำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ. 2553. “แผนแม่บทสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2553-2557”.

สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2561. บทสรุปทางระบาดวิทยาในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า.

_____. 2561. สถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา.

สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2561. ประเด็นสำคัญสำหรับการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำปี 2561.

